

JAARVERSLAG 2011

FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN

Programmaleider: prof. dr S.J.C. Hemels

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Het programma	4
3. De mensen.....	9
4. Gezamenlijke activiteiten.....	12
5. Individuele activiteiten	21
6. Tot slot.....	27
ANNEX BIJ 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'	28
Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek.....	28
Tabel 2: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar	29
Tabel 3: Promoties per jaar	30
Tabel 4: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissies.....	31
Tabel 5: Overzicht publicaties 2011 'Fiscale autonomie en haar grenzen'	32

1. INLEIDING

Voor het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen weerspiegelde het jaar 2011 de volledige academische levensloop: een promotie, een oratie en een afscheidsrede. Bij al deze gelegenheden werd de centrale vraag van het onderzoeksprogramma, de grenzen aan de fiscale autonomie, vanuit een verschillende invalshoek geanalyseerd: vanuit de directe belastingen en de indirecte belastingen, vanuit Europeesrechtelijk perspectief en vanuit interdisciplinair perspectief.

We begonnen op 7 januari met de promotie van Erwin Nijkeuter. Zijn proefschrift is getiteld *Belastingheffing van dividend en de interne markt. Een studie naar de aanvaardbaarheid van de Neder-*

*landse belastingheffing van grensoverschrijdende dividendinkomsten van natuurlijke personen in Europees perspectief.*¹ Op 15 april volgde de inaugurele rede van Sigrid Hemels, getiteld *De Toren van Babel. Grenzen aan de autonomie van de belastingwetgever en de invloed daarvan op (fiscale) wetenschapsbeoefening.*² Han Kogels hield op 14 oktober zijn afscheidsrede *Verdeelde eenheid.*³ In deze rede stonden de actuele gebeurtenissen in de Europese Unie in relatie tot de (fiscale) auto-

nomie van de lidstaten centraal, zoals de gevolgen van de financiële crisis en de invloed van Europa op de nationale belastingen.

Naast deze feestelijke gebeurtenissen zijn er uiteraard ook weer veel internationale en nationale wetenschappelijke artikelen binnen het onderzoeksprogramma verschenen, zijn er seminars georganiseerd en hebben diverse onderzoeksbijeenkomsten plaatsgevonden. Ook zijn er nieuwe onderzoeklijnen uitgezet voor toekomstig onderzoek binnen het programma en is een begin gemaakt met diverse publicaties waaraan auteurs van binnen en buiten de onderzoeksgroep zullen meewerken. Deze zullen in de komende periode verschijnen. Tevens heeft de onderzoeksgroep door middel van vele vakpublicaties, lezingen, expertmeetings en bijdragen aan de populaire media de resultaten van het onderzoek gedeeld met de fiscale gemeenschap, overheid en het brede publiek.

Het jaar 2011 was derhalve voor het onderzoeksprogramma een feestelijk jaar dat de actualiteit en vitaliteit van het onderzoeksprogramma bevestigde. Bij deze een groot woord van dank aan alle aan het onderzoeksprogramma verbonden onderzoekers die dit alles hebben mogelijk gemaakt.

¹ Uitgegeven door Sdu, zie voor een bespreking van het boek: L.J.A. Pieterse, 'Boekbespreking van Belastingheffing van dividenden en de interne markt', WFR 2011/141, blz. 141-145.

² Uitgegeven door Sdu, Zie voor een verslag van deze oratie L.J.A. Pieterse, 'De Toren van Babel', WFR 2011/704, blz. 704-706.

³ Uitgegeven door Sdu. Zie voor een verslag van deze afscheidsrede M.E. Oenema & M. Evers Verdeelde eenheid. Verslag van de afscheidsrede van prof. dr. Kogels van 14 oktober 2011', WFR 2011/1517 p. 1517-1519.

2. HET PROGRAMMA

In de tweede helft van de twintigste eeuw is in Nederland sterk de nadruk gelegd op de fiscale autonomie. Aan het eind van de vorige eeuw is een kentering hierop ontstaan. De opheffing van allerlei juridische en fysieke barrières tussen landen, bijvoorbeeld, heeft ertoe geleid dat het grensoverschrijdende verkeer van goederen, kapitaal, diensten en werknemers vrijer is dan ooit tevoren. Burgers en ondernemingen kunnen zich makkelijker vestigen in andere landen. De globalisering die het gevolg hiervan is, heeft echter als tegengesteld effect dat landen bij de inrichting van hun belastingstelsel minder vrij, autonoom, zijn dan voorheen. Zo zijn steeds meer en duidelijker invloeden waarneembaar van andere disciplines, binnen de rechtsgeleerdheid, maar ook daarbuiten. Enerzijds wordt fiscale autonomie begrensd door andere rechtsbronnen, eventueel van hogere orde. Anderzijds hebben niet-juridische factoren invloed op de fiscale autonomie, zoals de genoemde globalisering, belastingconcurrentie, technische ontwikkelingen en veranderende politieke en sociale inzichten. Centrale vraag van het programma is daarom welke invloeden van buitenaf werkzaam zijn of zijn geweest op het formele en materiële belastingrecht, dan wel in de toekomst daarop invloed zullen gaan hebben, tot welke gevolgen dat heeft geleid of mogelijk zal leiden. Omgekeerd gaat ook invloed uit van het belastingrecht op andere rechtsgebieden dan wel andere disciplines. Het gaat, met andere woorden, steeds om de wisselwerking tussen het fiscale domein en andere domeinen en wat de gevolgen daarvan zijn voor het belastingrecht. Sigrid Hemels heeft haar oratie aangeprepen om de grenzen aan de autonomie van de belastingwetgever en de invloed daarvan op (fiscale) wetenschapsbeoefening te onderzoeken. Dit onderzoek bevestigde het grote belang van de wisselwerking tussen het fiscale recht en andere gebieden. Ook Maikel Evers heeft zich met dit centrale thema bezig gehouden bij de formulering van een theorie inzake fiscale autonomie, waarin invalshoeken van verschillende wetenschappelijke disciplines worden gecombineerd (zie hierover nader paragraaf 4.2.1).

De centrale onderzoeksvraag is in 2011 uitgewerkt aan de hand van een drietal⁴ onderzoeksthema's:

1. Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht;
2. Lokale belastingheffing in de 21e eeuw;
3. Instrumentalisering.

Hierna wordt een aantal activiteiten beschreven die in het kader van deze drie deelthema's in 2011 hebben plaatsgevonden.

1 Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht;

Het meeste onderzoek dat binnen het onderzoeksprogramma wordt verricht, vindt plaats binnen dit deelthema. Een groot deel van dit onderzoek is gezien het onderwerp Engelstalig. Ook zijn er veel studenten die een masterscriptie hebben geschreven die binnen het thema van dit deelprogramma valt. Een aantal projecten die in 2011 binnen dit thema zijn ondernomen, zijn de volgende.

Ton Stevens en Gijs Fibbe hebben zich in 2011 bezig gehouden met de vraag naar de reikwijdte van de autonomie van Nederland bij de fiscale classificatie van buitenlandse rechtsvormen onder Europees recht en belastingverdragen, in het bijzonder hybride entiteiten. Dit heeft in 2011 geresulteerd in een Nederlandstalig en Engelstalig artikel.⁵ Alhoewel het antwoord op deze vraag

⁴ Het deelthema 'Van autonoom fiscaal bestuursrecht naar algemeen bestuursrecht' is beëindigd.

⁵ Fibbe, G.K. & Stevens, A.J.A. (2011). Taxation of hybrid entities under the Parent-Subsidiary Directive: the example of the Netherlands. *Intertax*, 20(5), 242-254 en Fibbe, G.K., Stevens, A.J.A. & Lamers,

niet is uitgekristalliseerd, is de tussentijdse conclusie dat Nederland hierin geen volstrekte autonomie heeft. Uit het onderzoek naar het Nederlandse verdragsbeleid inzake hybride entiteiten is naar voren gekomen dat het Nederlandse maar ook het OESO beleid op een aantal plaatsen lacunes laat zien. Er daarom in 2011 een onderzoeksproject opgestart met Gijs Fibbe (EUR), Auke Lamers (PwC New York), Bart Peeters (Universiteit van Brussel) en Ton Stevens (EUR) om deze lacunes nader in kaart te brengen en ook met een oplossing te komen (in vervolg op het OESO partnership report). Dit zou eind 2012 moeten resulteren in een Engelstalig artikel dat zal worden aangeboden aan het peer reviewed World Tax Journal .

Het promotieonderzoek van Maikel Evers richt zich op het in kaart brengen van de beleidsvrijheid van bronlanden om belasting te kunnen heffen over outbound kapitaalvergoedingen, in het bijzonder de mogelijkheid om misbruikconstructies ten aanzien van deze vergoedingen te kunnen bestrijden. Samen met Arnaud de Graaf en Ton Stevens heeft hij in dit kader in 2011 een artikel gepubliceerd over belastingontwijkende constructies en gebruikmaking van belastingparadijzen in het bijzonder de rol van Nederland in internationale doorstroom-structuren.⁶ Van dit artikel zal een bewerkte en geactualiseerde versie bedoeld voor een internationaal publiek in 2012 aan een Engelstalig fiscaal tijdschrift worden aangeboden. Voorts zullen Arnaud de Graaf en Maikel Evers een bijdrage over anti-doorstroombepalingen in belastingverdragen en EU-recht aanleveren voor de EFS-publicatie over misbruik van recht.

Naar aanleiding van het verschijnen van de Notitie fiscaal verdragsbeleid 2011,⁷ het onderzoek dat leden van het onderzoeksprogramma daar naar hebben gedaan⁸ en het bijzondere profiel van Rotterdam als havenstad, hebben Ton Stevens en Dick Molenaar in 2011 het initiatief genomen om een onderzoeksproject te starten over de belastingheffing van zeescheepvaart-ondernemingen c.q. het internationale vervoer. In het voorjaar van 2012 gaat dit project formeel van start met een expert seminar waar een aantal onderwerpen zullen worden bediscussieerd die op dit moment actueel zijn en waarnaar weinig onderzoek wordt gedaan. Gedacht wordt aan de volgende onderwerpen: de reikwijdte van artikel 8 OESO Modelverdrag, 30-dagenregeling voor werkzaamheden op het continentale plat, de fiscale faciliteiten voor de zeescheepvaart (tonnageregeling/loonbelastingfaciliteit), de samenhang tussen belastingverdragen en andere internationale verdragen (o.a. zeerechtverdragen) en ontwikkelingen op het gebied van arbeidsrecht en sociale zekerheidsrecht van zeevarenden (implementatie ILO/uitbreiding van de Europeesrechtelijke sociale zekerheidsrichtlijn tot het continentale plat).

Andere projecten zijn bijvoorbeeld een publicatie met onderzoekers van diverse universiteiten over formeelrechtelijke aspecten van het EU-recht (projectleider: Guido de Bont), onderzoek naar transfer pricing, in het bijzonder in de Europese Unie (Bernard Damsma/Mirjam Koomen)⁹

A.W.G. (2011). De Nederlandse fiscale behandeling van hybride entiteiten onder belastingverdragen. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2011, 207-223.

⁶ Evers, M., Graaf, A.C.G.A.C. de & Stevens, A.J.A. (2011). Zembla-uitzending 'Nederland belastingparadijs' nader beschouwd, Maandblad Belastingbeschouwingen (MBB) 2011/2, 16pp., 59-75.

⁷ Notitie van de staatssecretaris van Financiën van 11 februari 2011, nr. IFZ2011/100, bijlage bij *Kamerstukken II* 2010/11, 25 087, nr. 3.

⁸ Bijvoorbeeld Graaf, A.C.G.A.C. de (2011). Notities Nederlands fiscaal verdragsbeleid, een vergelijking. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2011(4), 135-140 en het Symposium Nederlands Fiscaal Verdragsbeleid waar Ton Stevens en Maikel Evers een belangrijke bijdrage hebben geleverd, zie ook paragraaf 4.4.

⁹ Bijvoorbeeld Damsma, B.W.A.M. & Jie-A-Joen, C.S.J. (2011). Herziening hoofdstukken I-III OESO-Richtlijnen voor Verrekenprijzen: business as usual of een drastische wijziging? (deel I). Maandblad Belastingbeschouwingen, maart 2011(3), 105-115 en Damsma, B.W.A.M. & Jie-A-Joen, C.S.J. (2011). Herzie-

en de EU-regelgeving en rechtspraak van het Hof van Justitie EU op de belastingwetgeving en de belastingheffing in EU-lidstaten, in het bijzonder Nederland en dan in het bijzonder de samenhang tussen de fiscale autonomie van de lidstaten, in samenhang met het primaire en secundaire recht van de Europese Unie zoals dat is vastgelegd in verdragen, richtlijnen en verordeningen (Han Kogels).¹⁰

2 Lokale belastingheffing in de 21^e eeuw;

Als enige fiscaal-juridische onderzoeksgroep in Nederland wordt op de Erasmus Universiteit in het kader van het Erasmus Studiecentrum Belastingen Lagere Overheden (ESBL) juridisch onderzoek gedaan naar Nederlandse lokale belastingen. Het onderzoek richtte zich in 2011 onder meer op de bevoegdheid van de lokale wetgever (gemeente en waterschap) en de beperkingen aan die bevoegdheid door wet en jurisprudentie.¹¹ Met de komst van de nieuwe bijzonder hoogleraar, prof. dr. Miguel de Jonckheere, in 2011 is bovendien een aanzet gegeven om de Nederlandse lokale belastingen in internationaal perspectief te bezien en de lokale fiscale autonomie en haar grenzen niet alleen in nationaal, maar ook in internationaal verband te onderzoeken. Dit heeft ook in 2011 al geresulteerd in een aantal internationale verkenningen.¹² Uit dit onderzoek is gebleken dat de Nederlandse lokale fiscale autonomie wordt beperkt door Europees recht (zoals artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM: Fierensmarge), door de wet in formele zin (Gemeentewet: toetsing leges identiteitskaart, Wet WOZ: objectafbakening voor ozb en energiebelasting) en door de algemene rechtsbeginselen (bouwleges Nijkerk, reclamebelasting voor deelgebied).¹³ Ook is gebleken dat de lokale fiscale autonomie in Nederland klein en in België gemiddeld is in vergelijking met die van andere landen wereldwijd. Het is de bedoeling dat Anneke Monsma een rechtsvergelijkend onderzoek verricht naar de invulling van de algemene beginselen van behoorlijke wetgeving in lokale belastingen in 4 landen, welk onderzoek zou moeten uitmonden in een proefschrift. Het geplande promotieonderzoek heeft als onderwerp de beperking van de lokale fiscale autonomie, in het bijzonder door rechtsbeginselen, in Europees perspectief: hoe worden rechtsbeginselen als het gelijkheidsbeginsel in diverse Europese landen in de lokale fiscaliteit ingevuld en getoetst door de rechter. Een voorbeeld van een dergelijke beperking van de (lokale) fiscale wetgevende bevoegdheid is het eigendomsrecht, neergelegd in artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Over dit onderwerp zal in 2012 een publicatie verschijnen in het Belgische tijdschrift Lokale & Regionale Belastingen en hierover zal Anneke Monsma ook een presentatie geven tijdens de Belgisch-Nederlandse studiedag belastingen lokale overheden. Ook Arjen Schep, Ferry Makkinga en Miguel de Jonckheere zullen aan deze studiedag een bijdrage leveren.

ning hoofdstukken I-III OESO-Richtlijnen voor Verrekenprijzen: business as usual of een drastische wijziging? (deel II). Maandblad Belastingbeschouwingen, Sept 2011(9), 385-390.

¹⁰ Bijvoorbeeld Kogels, H.A. (2011). Verdeelde eenheid. Den Haag: Sdu en Kogels, H.A. (2011). De Nederlandse omzetbelasting in vier episoden. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2011(december), 518-525 en

¹¹ Bijvoorbeeld Schep, A.W. (2011). Samenwerking tussen gemeenten versus gebiedsgerichte heffing: opschaling versus maatwerk. InterLokaal (Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale Overheden), 2011(1), 392-397.

¹² Bijvoorbeeld Monsma, A.P. (2011), 'Het lokale belastinggebied in internationaal perspectief', *Lokale & Regionale belastingen (L.R.B.)* 2011, nr. 4 (9 pagina's).

¹³ Zie bijvoorbeeld 18. Monsma, A.P., Ontwikkelingen op het gebied van lokale belastingen, Weekblad fiscaal recht (WFR), 2011, 9pp., 214-222 en Schep, A.W. (2011). Gemeentelijke ondernemersfondsen; Besteding van belastingen door ondernemers. Het Register, april 2011(nummer 4), 8-12.

3 *Instrumentalisering.*

Als onderdeel van het thema 'instrumentalisering' is ook in 2011 onderzoek gedaan naar fiscale autonomie en haar grenzen in relatie tot kunst, cultuur en goede doelen, daaronder begrepen het mecenaat. Ook in 2011 was dit weer een zeer actueel thema, dat in het najaar van 2011 sterk in de maatschappelijke belangstelling stond door de indiening van de Geefwet. Met onderzoeksresultaten is in 2011 zowel op wetenschappelijke,¹⁴ vaktechnische¹⁵ als populariserende¹⁶ wijzenaars buiten getreden. Ook wordt dit door bepaalde studenten een aantrekkelijk thema gevonden waarbinnen zij hun werkstuk of masterscriptie willen schrijven. Dit onderzoek wordt binnen het onderzoeksprogramma uitgevoerd door Sigrid Hemels en Dick Molenaar. Beiden hebben in 2011 diverse lezingen gegeven over de nieuwe Geefwet.¹⁷ Beiden zijn tevens toezicht-houder/bestuurder bij diverse culturele instellingen, waardoor ze ook praktijkervaring hebben met de effecten van fiscale regelgeving op deze sector en de wijze waarop de sector daar mee om gaat.¹⁸

Dick Molenaar richt zich daarnaast op de fiscale positie van artiesten en sporters. Internationale belastingheffing van artiesten en sporters zorgt voor problemen, zoals (gedeeltelijke) dubbele belastingheffing en hoge administratieve lasten. Art. 17 van het OESO Modelverdrag doet de aanbeveling dat het heffingsrecht voor de inkomsten van deze doelgroepen aan de landen van de optredens (bronlanden) wordt toegewezen, die daarmee hun nationale heffingsregels bevestigt

¹⁴ Bijvoorbeeld Hemels, S.J.C., What if Gulbenkian had been Persche: taxing charitable giving in Europe, *Revista de finanças públicas e direito fiscal*, 3(4), 19 pp., 137-155, Hemels, S.J.C. (2011). Effectiveness of EU VAT Treatment of Charities. *International Vat Monitor. A Global Guide to Sales Taxation*, 22(5), 302-309 en Hemels, S.J.C. (2011). Belasting betalen met kunst. Openheid in het belang van de democratische rechtsstaat en het openbaar kunstbezit. In M. Cobussen (Ed.), *Resonanties. Verkenningen tussen kunst en wetenschappen* (pp. 80-93). Leiden: Leiden University Press.

¹⁵ Bijvoorbeeld Hemels, S.J.C. (2011). Giftenaftrek in de vuurlinie? *NTFR* 12/7, 5pp., 1-5, Hemels, S.J.C. (2011). De Geefwet : gouden kans of lege huls? *Boekman. Tijdschrift voor Kunst, Cultuur en Beleid*, 26-32 en de annotaties van Molenaar in *NTFR* over algemeen nut.

¹⁶ Bijvoorbeeld Hemels, S.J.C. (26-09-2011). Die belastingaftrek komt niet ten goede aan de kunst. *NRC Handelsblad* en Hemels, S.J.C. & Schuyt, T. (15-04-2011). Niet morrelen aan de giftenaftrek. *Financieel Dagblad*.

¹⁷ Dick Molenaar bijvoorbeeld: Vereniging van Nederlandse Poppodia: "Anbi-status en vennootschapsbelasting" 31 augustus 2011 en Rotterdam, Vereniging van Schouwburg en Concertgebouw Directies: "Geefwet (anbi en vennootschapsbelasting)" 27 september 2011 Enschede en Sigrid Hemels bijvoorbeeld key note speaker Geefwet en de gevolgen voor fondsenwervende instellingen tijdens de jaarlijkse conferentie van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) in het KPMG hoofdkantoor in Amstelveen, 26 november 2011 Lezing Culturele Instellingen en Belastingen in het kader van de Atana master voor hoogopgeleide professionals die zich willen inzetten als bestuurder bij een culturele instelling, 26 oktober 2011 Lezing Algemeen nut beogende instellingen en deelnemer paneldiscussie tijdens het Symposium Doelvermogens ter gelegenheid van de publicaties van het gelijknamige boek bij Licent en 28 september 2011 Conferentieleider NOB PE-Seminar Algemeen nut beogende instellingen, Inleiding over ANBI's en leider forumdiscussie.

¹⁸ Sigrid Hemels is lid van de Raad van Toezicht van het Prins Bernard Cultuurfonds te Amsterdam en het Amsterdam Museum en bestuurslid van de Vereniging Kunst Cultuur Recht. Dick Molenaar is lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Melkweg te Amsterdam en de Stichting Architectuur Instituut Rotterdam en bestuurslid van de Stichting Carver in Amsterdam, de Stichting Letteren en Samenleving Rotterdam, de Stichting Acteurscollectief Wunderbaum – Rotterdam (voorzitter), Stichting Motel Mozaïque – Rotterdam, Stichting Domestica – Rotterdam, Stichting Echt Lachen – Rotterdam, Stichting Cultureel Erfgoed Popmuziek – Amsterdam, Stichting Hef – Rotterdam, Stichting Art Rock - Rotterdam.

zien. Deze afwijking van de gebruikelijke regels voor bedrijven/zelfstandigen (art. 7) en werknemers (art. 15) zorgt helaas voor veel problemen, maar oplossingen zijn ook voorhanden. Nederland is hierin vooruitstrevend door de meest vergaande oplossingen in de praktijk te brengen. Dick Molenaar heeft op diverse internationale bijeenkomsten over dit onderwerp gesproken.¹⁹

Er wordt binnen dit deelprogramma op verschillende wijzen samen gewerkt met wetenschappers van buiten de Erasmus School of Law. Zo is Sigrid Hemels verbonden met het Erasmus Centre for Strategic Philanthropy (ECSP), een samenwerkingsverband van de ESE en de RSM. Op 31 maart 2011 heeft ze een lunchmeeting voor het ECSP verzorgd over het financiële belang van de ANBI-status. Ook heeft ze studenten van de RSM ondersteund bij een onderzoek dat ze voor het ECSP deden over payroll giving en heeft ze met een aan het ECSP verbonden promovenda gesproken over de goede doelen definitie. Tevens is ze lid van de begeleidingscommissie van het tweejaarlijkse onderzoek Geven in Nederland van de werkgroep filantropie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Op 18 mei 2011 heeft ze met de aan deze werkgroep verbonden onderzoekers René Bekkers en Elly Mariani een masterclass en een workshop voor culturele instellingen en kunstenaars gegeven op de door het Ministerie van OCW georganiseerde conferentie 'Cultuur in Beeld 2011'.²⁰ Op 8 april 2011 heeft ze deelgenomen aan de besloten expertmeeting van het onderzoeksproject 'Van Maecenas tot modern mecenaat: succes- en risicofactoren voor gevers en ontvangers' aan de Radboud Universiteit Nijmegen en op 19 mei aan het paneldebat tijdens de expertmeeting 'financiering kunst & cultuur', voorafgaand aan de Mandeville-lezing door Joop van den Ende op de Erasmus Universiteit, deze meeting werd ook door Dick Molenaar bijgewoond. Ook gaf ze een lezing tijdens het op 22 maart 2011 door Arjo Klamer en Cees Langeveld van de Erasmus School of History, Culture and Communication georganiseerde symposium Creative Financing of the Arts.

Daarnaast is ook onderzoek gedaan naar meer algemene aspecten van instrumentalisering en de begrenzing van de fiscale autonomie. Sigrid Hemels heeft in dit kader onderzoek gedaan naar de verantwoording van belastinguitgaven in Nederland en de introductie van horizonbepalingen, hetgeen heeft geresulteerd in een publicatie in een belangrijk Zweeds fiscaal tijdschrift en in een Nederlandse publicatie.²¹

¹⁹ Bijvoorbeeld: Vereniging van Nederlandse Poppodia: "Artist Taxes (Art. 17 OECD Model)" – 31 augustus 2011 – Rotterdam, Annual Conference of International Bar Association: "Tax lawyers in the game and on stage: tax planning for athletes, sports leagues, entertainers and related persons" – 31 oktober 2011 – Dubai (UAE), Seminar Sports and Taxation: "Tax planning for sportspersons for post-active ("pension") period" – 15 december 2011 – Amsterdam.

²⁰ www.cultuurinbeeld2011.nl.

²¹ Hemels, S.J.C. (2011). Ex-post evaluation of tax legislation in the Netherlands". *Svensk skattetidning*, 754-764 en Hemels, S.J.C., Zonsondergang en horizon. Verantwoording van belastinguitgaven in Nederland, nu en straks. *Weekblad fiscaal recht (WFR)*, 6919/1081, 7pp., 1081-1087.

3. DE MENSEN

Aan het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen nemen 18 onderzoekers deel

die met een onderzoeksaanstelling verbonden zijn aan de sectie belastingrecht. Daarnaast nemen ook buitenpromovendi, gastonderzoekers en (gast)docenten met alleen een onderwijsaanstelling deel aan het onderzoeksprogramma. Binnen meestal kleine aanstellingen, of zelfs zonder dat sprake is van formele onderzoekstaken, wordt met veel enthousiasme aan het onderzoek gewerkt. Tevens wordt

samengewerkt met de onderzoekers van het Fiscaal Economisch Instituut dat is verbonden aan de Erasmus School of Economics (ESE), ondermeer in de Stichting Europese Fiscale Studies. In september 2011 is vanuit het onderzoeksprogramma een voorstel gedaan voor een kandidaat voor de Sanderswisselleerstoel. Deze voordracht is niet toegekend.

3.1 Deelnemers vanuit de sectie belastingrecht

De volgende personen zijn vanuit de sectie belastingrecht verbonden aan het onderzoeksprogramma met het navolgend aantal onderzoeksfte's (fte's gebaseerd op berekening voor de procedure Sanderskwalificatie):

- prof.mr.drs. H.P.A.M. van Arendonk 0,40
- mr. A.J.M Arends (onderwijsaanst.) p.m.
- prof. dr. G. de Bont 0,08
- drs. T. Braakman p.m.
- drs. B.W.A.M. Damsma p.m.
- mr. M. Evers 0,16
- prof. dr. M.W.C. Feteris (0-aanstelling) p.m.
- mr. dr. G.K. Fibbe 0,16
- -mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf 0,16
- prof. dr. S.J.C. Hemels 0,24
- prof. dr. J.J.M. Jansen 0,16 (tot en met 31 augustus 2011 netto 0 ivm aftrek bestuurs/beheerstaak)
- prof. dr. M.J.M. de Jonckheere (bijz. hoogleraar) p.m. (0,2 vergoed door Stichting J.H. Christiaanse)
- drs. B.J. Kiekebeld p.m. (nulaanstelling, voor 0,1 onderzoeker bij het EFS)

- prof. dr. H.A. Kogels (bijz. hoogleraar) 0,08
- mr. dr. Q.W.J.C.H. Kok 0,08
- mr. F.J.H.L. Makkinga (onderwijsaanst.) p.m.
- dr. D. Molenaar (gastonderzoeker) p.m.
- mr. A.P. Monsma 0,6 (vergoed door ESBL)
- mr. dr. E. Nijkeuter 0,08
- mr. M.E. Oenema 0,16
- mr. A.W.M. Roelen (onderwijsaanst.) p.m.
- mr. E. Ros 0,40
- mr. A.W. Schep 1,0 (vergoed door ESBL)
- mr. R. Snoeij 0,16
- prof. dr. J.C.M. van Sonderen 0,16 (netto: 0,127 ivm aftrek vanwege taak als onderwijsdecaan)
- prof. dr. A.J.A. Stevens 0,12
- mr. M. de Wilde 0,28

3.2 Buitenpromovendi

Aan het onderzoeksprogramma zijn 9 buitenpromovendi verbonden. Zij maken integraal deel uit van het in het kader van het onderzoeksprogramma georganiseerde promovendi-overleg en onderzoeksbijeenkomsten en worden op die wijze actief betrokken bij de activiteiten binnen het onderzoeksprogramma.

- mr. L. Wijsman (gestart in 2005) (promotor prof. dr. M.W.C. Feteris)
- mr. P. De Haas (gestart in 2007) (promotor prof. dr. G. de Bont)
- mr. J.A. Kok (gestart in 2008) (promotor prof. dr. H.A. Kogels)
- mr. A.M.P. Van Velzen (gestart in 2008) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens)
- mr. A. Bosman (gestart in 2008) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens en prof. dr F. Pötgens)
- mr. E.A.M. Huiskers-Stoop (gestart in 2010) (promotor prof. dr. J.C.M. van Sonderen en Prof.dr. P.A.M. Diekman)
- mr. M. Koomen (gestart in 2010) (promotor prof. dr. S.J.C. Hemels en prof. dr. A.J.A. Stevens)
- mr. A. van Vugt (gestart in 2011) (promotor prof. dr. A.J.A. Stevens)
- mr. N. Idrissi (gestart in 2011) (promotor prof. dr. S.J.C. Hemels en prof. dr. R.N.G. van der Paardt)

3.3 Promotie-onderzoeken in uitvoering

In 2011 waren 15 promovendi bezig met een onderzoek binnen het onderzoeksprogramma. Onderstaand een overzicht van alle promotie-onderzoeken in uitvoering:

- Bosman, A., Art. 21 OESO-modelverdrag (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens & prof. dr F. Pötgens
- Evers, M., Relief of source taxation on capital income (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens/ mr.dr. A.C.G.A.C. de Graaf
- Haas, P. de, Samenloop fiscaal strafrecht en boeterecht (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.mr. G.J.M.E. de Bont
- Huiskers-Stoop, E.A.M., Zelfregulering in de Nederlandse belastingheffing: de overgang naar horizontaal toezicht (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. P.A.M. Diekman & Prof.dr. J.C.M. van Sonderen
- Idrissi, N. , BTW en goede doelen (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: prof. dr. S.J.C. Hemels en prof. dr. R.N.G. van der Paardt
- Kok, J., MKB en zetelverplaatsing (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. H.A. Kogels
- Koomen, M., Transfer pricing of intangibles and CCCTB (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens & drs. B.W.A.M. Damsma
- Oenema, M., De formeelrechtelijke aspecten van horizontaal toezicht (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. M.W.C. Feteris
- Ros, E.W. , Burgerschap van de Unie en fiscaliteit. Onderzoek naar invloed uitleg HvJ van vrij verkeersbepalingen, gekoppeld aan burgerschap van de Unie, op fiscaliteit, (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. H.P.A.M. van Arendonk
- Schep, A., Rechtaardig, rechtszeker en doelmatig bijzonder kostenverhaal door gemeenten (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. J.A. Monsma
- Snoeij, R., (international) tax law aspects of sovereign wealth funds (SWF's) (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens
- Velzen, A.M.P. van, Belastingheffing van internationale ambtenaren (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens
- Vugt, A. van, Internationaal belastingrecht, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens
- Wijsman, L., Nemo tenetur in belastingzaken (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. M.W.C. Feteris
- Wilde, M. de, Allocation of tax in a globalizing economy (promotie-onderzoek in uitvoering). Erasmus universiteit, Prom./coprom.: Prof.dr. A.J.A. Stevens

4. GEZAMENLIJKE ACTIVITEITEN

Binnen het onderzoeksprogramma zijn in 2011 diverse gezamenlijke activiteiten ondernomen. Er zijn onderzoeksbijeenkomsten georganiseerd, zowel voor promovendi als voor alle aan het programma verbonden onderzoekers, er zijn in samenwerking met andere onderzoeksgroepen seminars georganiseerd en er is een internationale bundel gepubliceerd en een seminar georganiseerd over de BTW in internationaal en Europees perspectief. Onderstaand wordt een aantal belangrijke activiteiten beschreven.

4.1 Bundel VAT in an EU and international perspective en seminar

Ter gelegenheid van de afscheidsrede van Han Kogels op vrijdag 14 oktober 2011 zijn vanuit het onderzoeksprogramma diverse wetenschappelijke activiteiten georganiseerd. Allereerst is onder redactie van Henk van Arendonk, Sjaak Jansen en René van der Paardt het boek *VAT in an EU and international perspective* verschenen dat is uitgegeven door het IBFD. Aan dit boek hebben onderzoekers uit binnen- en buitenland een bijdrage geleverd. De inhoudsopgave is als volgt:

Preface

Introduction

Part One: VAT

Value Added Tax Effects within Business Restructuring, *Manuel Tron*

About VAT Registration and Fixed or Permanent Establishments, *Jos Beerepoot*

The Fixed Establishment after the VAT Package, *Walter de Wit*

The Allocation of Taxing Rights to Fixed Establishments in European VAT Legislation, *Gert-Jan van Norden*

European VAT and Tax Treaties, *Guglielmo Maisto*

What Is a “Contract under which Commission Is Payable”? *John F. Avery Jones*

The Criminal Element in Intra-Community Trade, *Mariken van Hilten*

The Principle of Proportionality and the Prevention of Fraud in VAT, *María Teresa Soler Roch*

Is a Generalized Reverse Charge Mechanism the Obvious Remedy against VAT Fraud? *Stan Beelen*

Financial Services and VAT, *Ruud Zuidgeest*

Treatment of Financial Services under a VAT System: The EU Approach, *Ted Braakman*

Society’s Online Revolution and the Short Arms of the Tax Authorities, *Herman van Kesteren*

The VAT Treatment of Subsidies – An Evergreen Debate, *Bruno Peeters and Danny Stas*

VAT and Horses, *René van der Paardt*

In Essence, a New Construction, *Bart van Zadelhoff*

Part Two: VAT in an EU and International Perspective

Fiscal Outlook in Europe, *Leo Stevens*

The Safeguarding of Legal Rights in Tax Matters, *Dick Schonis*

BES, *Mart van de Ven*

Own Resources for the European Union? *Sjaak Jansen*

The Gold Mine of Netherlands Consumption Taxes in Two Historical International Treatises, *Onno Ydema*

EU Boundaries to Dutch Tax Incentives for “Green” Investments, *Alexander Bosman and Ton Stevens*

Anti-Abuse in the Field of Taxation: Is There One Overall Concept? *Ben Kiekebeld*

A Bank Tax as an Alternative to Banks’ VAT Exemption? *Peter Kavelaars*

Charter of Fundamental Rights, Tax and the Effects of the *Sopropé* Judgment, *Henk van Arendonk*

Implementation of VAT Directives, *Jan Kees Bartel*

VAT Aspects of the Importation of Electronic Services, *Fabiola Annacondia*

Value Added Tax and State Aid Law in the EU, *Ben Terra*

Permanent Establishment: Relative Permanence, *Jan de Goede*

Art. 24 OECD Model Convention, Residence and VAT, *Michael Lang*

Taxing Drinking and Smoking in Europe, *Frans Vanistendael*

Daarnaast is via het samenwerkingsverband van de fiscalisten van de ESL en van het aan de ESE verbonden Fiscaal Economisch Instituut, de Stichting Europese Fiscale Studies, op het seminar georganiseerd “*Btw; heeft het Green Paper toegevoegde waarde?*”.

4.2 Onderzoeksbijeenkomsten

4.2.1 Onderzoeksbijeenkomst voor alle deelnemers aan het programma d.d. 29 september 2011

Op 29 september 2011 vond een onderzoeksbijeenkomst plaats voor alle leden van het programma. Tijdens deze bijeenkomst waren drie hoogleraren (Ton Stevens, Guido de Bont, Sigrid Hemels), vijf promovendi (Margot Oenema, Richard Snoei, Maarten de Wilde, Arjen Schep, Maikel Evers), drie buitenpromovendi (Esther Huiskers-Stoop, Mirjam Koomen, Najat Idrissi), drie gepromoveerde onderzoekers (Erwin Nijkeuter, Arnaud de Graaf, Dick Molenaar) en twee docenten (Wouter Verstijnen, Hans de Haan) aanwezig. Dit was een grote opkomst die zich bovendien kenmerkte doordat deze een goede dwarsdoorsnede van de sectie was, hetgeen duidelijk te merken was aan de bereikte diepgang van de discussie die tijdens deze bijeenkomst plaatsvond. De bijeenkomst begon met een presentatie die Maikel Evers gaf over een deelaspect van zijn promotieonderzoek. Zijn fiscaal-juridische onderzoek (naar beleidsvrijheid van staten onder het internationale recht om vermindering van bronbelasting te geven op outbound kapitaalvergoedingen) heeft een beleidsmatige invalshoek. Hiermee beoogt hij een extra dimensie te geven aan ten opzichte van gebruikelijke fiscale publicaties. Daartoe combineert hij zijn eigen observaties opgedaan tijdens zijn werkzaamheid als verdragsonderhandelaar en delegatielid bij multilaterale fora met theorieën uit academische disciplines als internationale betrekkingen, economie en internationaal recht. Voor het gepresenteerde deelonderzoek is hij vanuit een interdisciplinaire invalshoek op zoek gegaan naar wat fiscale soevereiniteit c.q. autonomie is, hoe deze functioneert en verhandeld kan worden. Hij kwam tot de formulering van een theorie inzake fiscale autonomie, waarin invalshoeken van verschillende wetenschappelijke disciplines worden gecombineerd. Dit sluit rechtstreeks aan bij de kern van het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen en gaf gezien de betrokkenheid van alle aanwezigen aanleiding tot een uitgebreid debat. Maikel Evers gebruikte een innovatieve presentatiewijze, een grafische weergave van de door hem geformuleerde theorie over fiscale autonomie. Dit was een soort poster waarbij hij tijdens zijn presentatie steeds op een bepaald onderdeel van de poster inzoomde. Tijdens de discussie konden bepaalde punten ook weer eenvoudig naar voren worden gehaald, waardoor dit een zeer effectieve wijze was om een onderzoek te presenteren. Deze nieuwe weergave van onderzoeksdata heeft hij niet alleen gebruikt voor de onderzoeksbijeenkomst, maar ook voor het vervaardigen van een grafische interpretatie van het Nederlandse verdragsbeleid in de afgelopen decennia die is gepubliceerd in het Maandblad *Belasting Beschouwingen*.²² Bovendien heeft hij naar aanleiding van dit onderzoek en de posterpresentatie tevens een concept-artikel geschreven dat zal worden aangeboden aan een wetenschappelijk tijdschrift. Deze presentatie heeft daarmee zowel voor de onderzoeksgroep als geheel als voor de individuele onderzoeker die de presentatie hield, een goed resultaat opgeleverd, reden om deze onderzoeksbijeenkomsten te blijven organiseren naast de specifieke bijeenkomsten voor promovendi in het onderzoeksprogramma.

²² Evers, M. (2011). *Belastingverdragen in beeld. Maandblad Belastingbeschouwingen*, 80(4), 141-146, afbeeldingen: 162-163.

**Relief of Source Taxation on Capital Income:
Legal Implications for Policy**

Establishing a Tax Autonomy Concept

M. Evers LL.M.

Welke rechten en verplichtingen hebben mogendheden ten aanzien van de uitoefening van hun autonome bevestigingsrechten over kapitaalvergoedingen betaald aan niet-residenten (in het bijzonder in verband met belastingovereenkomsten) onder het internationale recht?

Relevante

- welke is de rol van belastingvergoedingen ten opzichte van andere kapitaalvergoedingen?
- welke rechten en verplichtingen hebben mogendheden ten opzichte van niet-residenten?

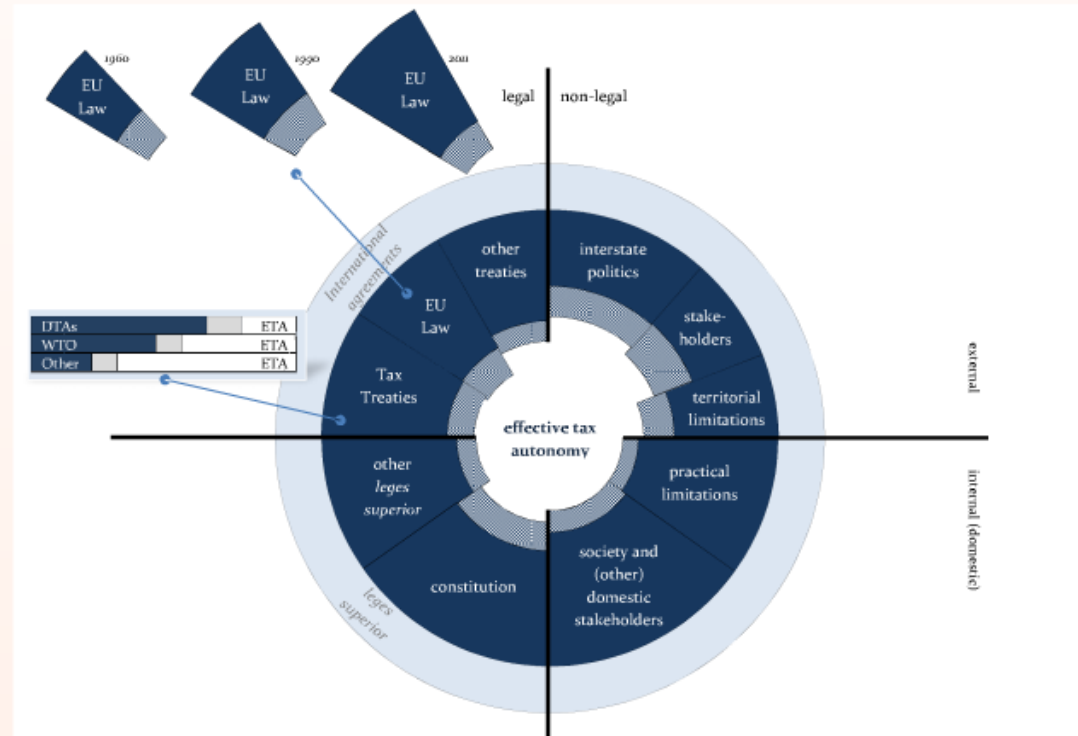

Verwachte

- welke rechten en verplichtingen hebben mogendheden ten opzichte van niet-residenten?
- welke rechten en verplichtingen hebben mogendheden ten opzichte van niet-residenten?

Deelonderzoeken

- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom
- licentierechten en intellectuele eigendom

Naar aanleiding van de presentatie van Maikel Evers is uitgebreid gediscussieerd over het concept 'fiscale autonomie' en de raakvlakken met andere rechtsgebieden, zoals law and economics. Praktische opmerking was dat samenwerken veel tijd kost, tijd die parttimers niet altijd hebben. Toch hebben de leden van de onderzoeksgroep wel behoefte aan een dergelijke samenwerking met andere onderzoeksgroepen. Arnaud de Graaf suggereerde een bundel waarin het concept fiscale autonomie vanuit verschillende wetenschapsgebieden wordt belicht. Dit kan worden gedaan vanuit een actueel deelonderwerp, zodat het voor een brede doelgroep interessant is, bijvoorbeeld de beperking van de 30% regeling voor ingekomen werknemers, de gevolgen voor het Nederlandse vestigingsklimaat en de politieke krachten die voor beperking zijn. Autonomie kan ook belemmeringen opwerpen: bijvoorbeeld samenwerken tegen belastingconcurrentie kan een blokkade opwerpen tegen externe stakeholders. Er is nog relatief weinig literatuur waarin concepten uit andere wetenschapsgebieden op de fiscaliteit wordt toegepast, mensenrechten is een duidelijke uitzondering. De vraag is derhalve hoe fiscalisten wetenschap-

pers uit andere onderzoeksgebieden geïnteresseerd krijgen om hun onderzoek ook op de fiscaliteit te richten. Economisch onderzoek naar belastingen lijkt vooral in het buitenland te worden gedaan, in Nederland lijkt nog niet veel rechtseconomisch onderzoek op fiscaal terrein te worden gedaan. Esther Huiskers vertelde over haar ervaringen met het multidisciplinair samenwerken met bedrijfskunde voor haar onderzoek over de effectiviteit van horizontaal toezicht in de fiscaliteit. Vanuit die discipline kan mogelijk input worden gegeven voor een beslissingsmodel. Ton Stevens suggereerde bovendien dat scripties geschreven kunnen worden op deelgebieden van factoren die ingrijpen op de fiscale autonomie. Afgesproken is om verder na te denken over de mogelijkheden voor een interdisciplinaire bundel.

4.2.2 Promovendibijeenkomsten

4.2.2.1 Proef met gezamenlijke promovendibijeenkomsten fiscalisten ESL en ESE:

24 februari en 19 mei 2011

Vanwege de raakvlakken van het onderzoek dat door de promovendi verbonden aan het onderzoeksprogramma fiscale autonomie en haar grenzen en de promovendi verbonden aan het Fiscaal economisch instituut van de ESE, hadden Peter Kavelaars (ESE) en Sigrid Hemels de gedachte dat het goed zou zijn als de promovendi van fiscaal recht en fiscale economie af en toe bij elkaar komen om over hun onderzoek te praten. Bij fiscale economie werden reeds een paar keer per jaar bijeenkomsten gehouden waar een promovendus zijn of haar onderzoek presenteert. Deze bijeenkomsten stonden tot en met 2011 onder leiding van Bas Jacobs en Dirk Albregtse (beide ESE). In 2011 zijn de fiscale promovendi van ESL als proef bij deze bijeenkomsten aangehaakt. Sigrid Hemels was als hoogleraar vanuit de ESL betrokken. De planning voor de 2011 bijeenkomsten was reeds gemaakt, waardoor tijdens de twee bijeenkomsten in 2011 onderzoek van promovendi van de ESE centraal stond. Op 24 februari stond het proefschrift 'Loonsomheffingen' van Frank Werger centraal, die op 17 maart 2011 op dit onderzoek is gepromoveerd. Deze bijeenkomst werd gevolgd door een door de fiscale studievereniging Christiaanse-Taxateur georganiseerde gezamenlijke docentenborrel met docenten en studenten van de opleiding fiscaal recht en fiscale economie, tijdens welke borrel de discussie tussen juristen en economen kon worden voortgezet. Op donderdag 19 mei 2011 presenteerde Mark Nieuweboer, promovendus bij de ESE zijn onderzoek over misbruik en oneigenlijk gebruik in Europees perspectief.

Deze gezamenlijke bijeenkomsten zijn goed bevallen. De discussie over fiscaal onderzoek vanuit twee achtergronden, de juridische en de economische, bleek een meerwaarde te bieden. Bovendien bevordert het ook de contacten tussen de fiscale promovendi aan de ESL en de ESE. Vanaf 2012 zullen ook fiscale promovendi aan de ESL hun onderzoek tijdens deze gezamenlijke bijeenkomsten presenteren. De bijeenkomsten worden vanaf dat jaar begeleid door Hendrik Vrijburg (ESE) en Sigrid Hemels (ESL).

4.2.2.2 Promovendibijeenkomst onderzoeksprogramma fiscale autonomie en haar grenzen 14 oktober 2011

Naast gezamenlijke bijeenkomsten met de promovendi van de ESE, was er ook behoefte aan een bijeenkomst speciaal voor de aan ons onderzoeksprogramma verbonden promovendi. Deze bijeenkomst had niet zozeer een inhoudelijk karakter, maar meer een procesmatig karakter en vond plaats op 14 oktober 2011. Elaine Mak, de promovendi-coördinator van de ESL, was bij deze bijeenkomst aanwezig. Verder waren er negen promovendi en buitenpromovendi (Jenny Kok, Maikel Evers, Erik Ros, Leon Wijsman, Anja van Velzen, Esther Huiskers, Margot Oenema, Maarten de Wilde, Richard Snoeij) en de programmaleider Sigrid Hemels.

Deze promovendibijeenkomst was bedoeld als kennismaking met de promovendi-coördinator en om met haar en met elkaar ervaringen uit te wisselen. De promovendi-coördinator heeft zich voorgesteld en ook alle promovendi hebben zich kort voorgesteld, hebben verteld waar hun onderzoek over gaat, wie hun promotor is en in welke fase van het onderzoek ze zich bevinden. Dit is zeer divers: van juist begonnen, via halfweg tot ernaar strevend om volgend jaar klaar te zijn.

Naar aanleiding van het onderzoek van Esther Huiskers over horizontaal toezicht hebben we doorgesproken over het doen van kwalitatief onderzoek. Esther heeft voor haar onderzoek een enquête samen moeten stellen, data verzameld en gaat nu beginnen aan de data analyse. Dit is een voor fiscalisten geen alledaagse onderzoeksmethode en zij heeft hulp gezocht en gekregen van de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën en van een onderzoeksgroep bij bedrijfskunde die ook onderzoek doet naar horizontaal toezicht. Omdat ook anderen in de groep vragen hebben over dergelijke vormen van onderzoek, is afgesproken dat Esther als zij haar data analyse heeft afgerond in een volgende inhoudelijke bijeenkomst over haar ervaringen zal vertellen.

Margot Oenema heeft gewezen op het bestaan van EPAR, de overkoepelende promovendi-vereniging van de EUR. Elaine voegde hieraan toe dat er ook voor promovendi van de ESL een vereniging is, JAR. Elaine zal alle fiscale promovendi op de JAR mailinglist laten zetten en deze ook op haar mailinglist zetten. Ook wijst ze op de Phd lunch lectures voor promovendi. Elaine heeft verteld over de stand van zaken met betrekking tot de graduate school van de ESL die in september 2013 van start gaat. Voor buitenpromovendi komen er geen verplichtingen en voor reeds gestarte interne promovendi verandert er niet zoveel, wel worden er meer cursussen aangeboden. Ook wordt meer aandacht besteed aan methodologie daaronder begrepen rechtsvergelijking (momenteel wordt hierover een cursus in Utrecht aangeboden). Als er voldoende ruimte is in een cursus, kunnen buitenpromovendi hier eventueel ook aan mee doen. Het kan zijn dat hier kosten aan verbonden zijn. Een cursus data-analyse wordt nog niet aangeboden, maar met name de criminologen hebben hier ervaring mee. Elaine kan eventueel contact leggen. Er wordt gedacht over een specifieke cursus *academic writing legal English*, daar is onder de fiscale promovendi veel belangstelling voor.

Ook is gesproken over posterpresentaties. Erik Ros deelt zijn ervaringen met de ESL nieuwjaarsposterpresentatie. Hij is heel positief: er was interesse in zijn onderzoek en het heeft hem veel nuttige contacten opgeleverd. Hij raadt andere promovendi van harte aan om mee te doen. Bijkomend voordeel is dat de deelnemers (werkzaam bij de EUR) € 250 krijgen om mee op congres te gaan. Sigrid Hemels wees er op dat dergelijke posterpresentaties internationaal de wijze zijn waarop promovendi hun onderzoek aan de buitenwereld presenteren en dat het belangrijk is om hier aan mee te doen. De ESL posterpresentatie is relatief laagdrempelig en kan mede worden gebruikt om een poster uit te testen voor een internationaal fiscaal congres zoals van de EATLP en de IFA waar een selectie voor wordt gehouden. Geselecteerden voor laatstgenoemde posterpresentaties mogen gratis het congres bijwonen, bovendien geeft het presenteren van een poster op een internationaal congres de mogelijkheid om handige contacten op te doen en aandacht te krijgen voor het eigen onderzoeksonderwerp.

Naar aanleiding van de affaire Stapel is kort gesproken over fraude, plagiaat en het voorkomen van een tunnelvisie. Met betrekking tot het laatste punt is het advies om niet alleen naar die onderzoeksuitkomsten te kijken die bij de eigen ideeën passen, maar ook naar de afwijkende uitkomsten. Elaine raadt aan om bijvoorbeeld bij de analyse van interviews eerst per onderwerp te inventariseren wat is gezegd en dan pas te gaan interpreteren. Het meelesen van anderen en de promotor zou er ook voor moeten zorgen dat een tunnelvisie wordt voorkomen. Met betrekking tot plagiaat en fraude is heel duidelijk dat een goede bronvermelding heel belangrijk

is. Ook is het van belang om weerstand te bieden tegen het kopiëren van stukken uit online databases.

Het was een zeer nuttige bijeenkomst, waarbij de aanwezigheid van de promovendi-coördinator duidelijke toegevoegde waarde had. De fiscale promovendi hebben hierdoor informatie gekregen over relevante ontwikkelingen op de faculteit en de promovendi-coördinator heeft meer inzicht in waar de fiscale promovendi mee bezig zijn en waar zij behoefte aan hebben. Afsgesproken is om haar volgend jaar rond dezelfde tijd weer uit te nodigen voor een dergelijke fiscale promovendibijeenkomst.

4.2.2.3 Phd seminar Leiden

Op 24 en 25 november 2011 vond in Leiden het internationale fiscale PhD seminar (*Fiscal State Aid and Its Quantification and Recovery*) plaats. Dit seminar stond open voor alle fiscale promovendi, in binnen- en buitenland, ook voor promovendi die onderzoek doen naar een nationaal-rechtelijk fiscaal onderwerp. Het seminar had als belangrijke doelstelling het vergroten van het (internationaal) netwerk van fiscale promovendi. Het seminar was onderdeel van het Doctoral Candidates Tax Law Network, dat het Institute for Austrian and International Tax Law at Vienna University of Economics and Business (WU), het Center for Tax Law at Uppsala University, het Institute for Tax Law and Economics van de Universiteit Leiden en het International Tax Center Leiden in samenwerking met de European Association of Tax Law Professors (EATLP) organiseren. Op 24 november werd een introductie in (fiscale) staatssteun gegeven met lezingen en een workshop. Op 25 november werd de, ook voor niet-promovendi openstaande conferentie (*Fiscal State Aid and Its Quantification and Recovery*) gehouden. Bij het PhD seminar waren de volgende aan het onderzoeksprogramma verbonden promovendi aanwezig: Maikel Evers, Richard Snoeij en Esther Huiskers, Sigrid Hemels was aanwezig bij de conferentie.

4.3 Seminars en andere activiteiten in het kader van de Europese Fiscale Studies

Al meer dan vijftien jaar wordt met de onderzoekers van het aan de ESE verbonden Fiscaal Economisch Instituut samengewerkt in de stichting Europese Fiscale Studies (EFS). Deze stichting heeft tot doel wetenschappelijk post-masteronderwijs en onderzoek op het terrein van het Europees belastingrecht te bevorderen. Deze stichting stelt de onderzoeksgroep in staat jonge academici (promotie-)onderzoek te laten verrichten onder de voorwaarde dat het onderzoeksproject Europees georiënteerd is. Door EFS wordt in samenwerking met Kluwer Law International een Engelstalige brochurereeks uitgegeven, waarin onderwerpen op Europees belastingterrein worden behandeld, zowel vanuit fiscaal-juridische als fiscaal-economische invalshoek.

Samen met de onderzoekers van het Fiscaal Economisch Instituut zijn in 2011 in het kader van de Europese Fiscale Studies (EFS) een drietal, binnen het onderzoeksprogramma passende seminars georganiseerd, deze kenden een hoge opkomst zowel uit de wetenschap als uit de fiscale praktijk. Behalve het in paragraaf 4.1 genoemde seminar *Btw; heeft het Green Paper toegevoegde waarde?* dat op de indirecte belastingen was gericht, betrof dit twee seminars over de directe belastingen in Europees perspectief.

Op 24 mei 2011 vond met als dagvoorzitter Henk van Arendonk het seminar *Het Hof van Justitie EU: Fiscaal de Maat genomen* plaats. Mr. S.C.W. Douma (docent aan de universiteit Leiden, belastingadviseur bij PwC en Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Arnhem) gaf een inleiding met als titel *Het Hof van Justitie EU: Fiscaal de maat genomen*, prof.mr. R. Barents (directeur van het Directoraat Onderzoek en Documentatie van het Hof van Justitie EU) gaf een inleiding getiteld *Hoe kijkt het HvJ tegen het nationale belastingrecht aan?* Beide inleidingen werden gevolgd door een levendige debat tussen sprekers en de zaal onder leiding van de dagvoorzitter.

Op 27 oktober 2011 vond met als dagvoorzitter Peter Kavelaars (ESE) het seminar *Vaste inrichting versus deelneming in Europees en internationaal fiscaal perspectief* plaats. Sprekers waren drs. Ben Kiegebeld (onderzoeker via Europese Fiscale Studies aan het onderzoeksprogramma verbonden en Ernst & Young Belastingadviseurs) die de inleiding *Vaste inrichting versus deelneming in Europees fiscaal perspectief* gaf en prof. dr. Philippe Albert (Universiteit Nyenrode en Bureau vaktechniek belastingadviseurs van Baker Tilly Berk NV) die de inleiding *Vergelijking vi – deelneming vanuit nationaalrechtelijk en verdragsrechtelijk (niet-EU) perspectief* verzorgde. Ook hier werden de inleidingen gevolgd door een discussie met de zaal.

De aan de ESL en ESE verbonden fiscale hoogleraren zijn in 2011 in EFS verband een aantal maal bij elkaar gekomen. Tijdens deze bijeenkomsten is onder meer gesproken over toekomstige onderzoeksprojecten op het gebied van het Europees fiscaal recht in het kader van de door de EFS uitgegeven publicatiereeks. Deze onderzoeksprojecten passen in het onderzoeksprogramma, in het bijzonder in het deelprogramma Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht.

4.4 Symposium Nederlands Fiscaal Verdragsbeleid (samenwerking EUR, UL en VU) en openbaar hoorcollege op de EUR

De fiscale afdelingen van de Erasmus Universiteit Rotterdam (in het bijzonder Ton Stevens), Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam hebben in samenwerking met het Ministerie van Financiën op 21 maart 2011 het Symposium Nederlands Fiscaal Verdragsbeleid georganiseerd. Aanleiding voor dit symposium was dat de Staatssecretaris van Financiën de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011 naar het parlement had gestuurd. Er was een zodanig grote belangstelling voor dit symposium dat moest worden uitgeweken naar de Stadsgehoorzaal in Leiden. Fiscalisten van allerhande achtergronden (wetenschappers, ambtenaren van het ministerie en de belastingdienst, leden van de rechterlijke macht, bedrijfsfiscalisten en belastingadviseurs) namen in grote getalen aan dit symposium deel. Tijdens het symposium gaven medewerkers van het Ministerie van Financiën een toelichting op de gemaakte keuzes en gaven wetenschappers, belastingadviseurs, bedrijfsfiscalisten en vertegenwoordigers van belangengroepen hun visie op de in de notitie gemaakte keuzes. Ook werd er uitgebreid gediscussieerd met de overige aanwezigen. Ton Stevens zat de paneldiscussie 'Met wie sluiten we belastingverdragen' voor en Maikel Evers leidde het thema 'Anti-misbruikbepalingen' in.²³

Naar aanleiding van de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid hebben Maikel Evers, Arnaud de Graaf, Dick Molenaar en Ton Stevens op 10 mei 2011 op de EUR een openbaar hoorcollege over dit onderwerp gegeven dat open stond voor alle belangstellenden. Voorts heeft Arnaud de Graaf over dit onderwerp lezingen verzorgd voor de Jonge Orde van Belastingadviseurs (JOB) op 12 mei 2011 en voor Mazars op 21 juni 2011. Op deze wijze is de kennis over dit onderwerp met een bredere groep gedeeld.

4.5 Vergroten zichtbaarheid van het onderzoek van het onderzoeksprogramma: onderzoeksprikbord, de fiscale kalender, de Blogspot en Repub/SSRN

Ook in 2011 zijn weer diverse stappen ondernomen ter versterking van de zichtbaarheid van de resultaten van het onderzoeksprogramma. De publicatiewand in de koffiehoeck van de sectie is een groot succes gebleken, er wordt door medewerkers en studenten gebruik van gemaakt en van een half prikbord is het inmiddels een heel prikbord geworden. Het doel, op laagdrempelige wijze studenten in contact te brengen met het onderzoek dat door hun docenten wordt verricht

²³ Zie voor een verslag van dit symposium: L.J.A. Pieterse, Verslag van het symposium Nederlands Fiscaal Verdragsbeleid, gehouden op maandag 21 maart 2011, *WFR* 2011/563.

en er voor zorgen dat de onderzoekers onderling op de hoogte blijven van de onderzoeksuitkomsten van hun collega's, wordt daarmee bereikt.

Daarnaast wordt vanuit Rotterdam de linked in pagina van de landelijke Fiscale Kalender bijgehouden. De Fiscale Kalender bestaat enerzijds uit een website²⁴ die wordt gehost door de Universiteit Leiden en anderzijds uit een linked in group.²⁵ De fiscale kalender op internet en de linked in pagina hebben tot doel te voorkomen dat fiscale oraties of promoties samenvallen door een betere afstemming van activiteiten. Dit Rotterdamse initiatief, waarop behalve oraties en promoties ook symposia en dergelijke worden opgenomen, wordt gewaardeerd door de collega's van andere fiscale vakgroepen en er wordt ook veel gebruik van gemaakt om academische fiscale activiteiten aan te kondigen. Niet alleen vergemakkelijkt dit de onderlinge afstemming, maar deze kalender fungeert ook als pr-middel. De linked in group heeft inmiddels 186 leden.

Een andere zichtbaarheidsmaatregel is de Erasmus Tax Law Department Blog die Maikel Evers heeft opgezet.²⁶ Op deze blogspot wordt de meest recente output van het onderzoeksprogramma gepubliceerd. Naar aanleiding van publicaties op dit blogspot zijn ook al contacten gelegd met andere wetenschappers, waarmee dit

blogspot de zichtbaarheid van de onderzoeksgroep op het world wide web vergroot. Het aantal bezoekers neemt toe en ook via google is het blogspot steeds beter te vinden. Het voornemen voor de komende tijd is om het blogspot completer te maken, zodat al het onderzoek van de sectie hier op komt te staan, om studenten hier bekend mee te maken en om hier ook extern naar te verwijzen. Een voorbeeld van een dergelijke verwijzing is de link op de facultaire website Fiscaal Online.²⁷

²⁴ www.law.leidenuniv.nl/org/fisceco/belastingrecht/nieuws/fiscale-kalender.html.

²⁵ www.linkedin.com/groups/Fiscale-kalender-3709444.

²⁶ <http://etld.blogspot.com/>.

²⁷

www.esl.eur.nl/onderzoek/programmas_instituten/programmas/fiscale_autonomie_en_haar_grenzen/fiscaal_online/

Steeds meer leden van de onderzoeksgroep hebben een account op Repub en SSRN. Het streven voor de komende tijd is om de aanwezigheid en zichtbaarheid van de onderzoeksgroep op Repub en SSRN te vergroten.

SSRN SOCIAL SCIENCE RESEARCH NETWORK
Tomorrow's Research Today

Authors for Erasmus University Rotterdam (EUR) - Erasmus School of Law
Included in SSRN Top 500 International Law Schools

Updated Monthly - Last Updated on: 02/01/2012

Search Authors

Author	Last 12 Months						All Time					
	Total New Downloads	# of New Papers	New Downloads per paper	Total # of Downloads	Total # of Citations	# of Papers	Total Downloads per paper	Total Citations per paper				
de Wilde, Maarten Floris	47 (35)	2 (11)	12 (50)	47 (59)	0 (26)	4 (29)	12 (64)	0 (10)				
Evers, Maikel	3 (68)	1 (19)	3 (64)	3 (70)	0 (26)	1 (47)	3 (69)	0 (10)				
Graaf, Arnaud de	3 (68)	1 (19)	3 (64)	3 (70)	0 (26)	1 (47)	3 (69)	0 (10)				
Hemels, Stenid	134 (24)	14 (2)	10 (52)	134 (41)	0 (26)	14 (8)	10 (65)	0 (10)				

4.6 Tax Jurisprudence Program: kennismaking van studenten met onderzoek

In het collegejaar 2010-2011 heeft Guido de Bont het initiatief genomen om samen met het bestuur van de Rotterdamse Fiscalisten Vereniging Christiaanse-Taxateur het Tax Jurisprudence Program (TJP) te starten. Tijdens een aantal bijeenkomsten op woensdagavonden gedurende het college jaar (in het collegejaar 2010-2011 waren dit er zes, in het collegejaar 2011-2012 zullen dit er acht zijn) worden fiscale onderwerpen op een interactieve manier uitgediept. Het TJP is bedoeld voor laatstejaars bachelorstudenten en masterstudenten studenten fiscaal

recht en fiscale economie die inhoudelijk meer uit hun studie willen halen. Per jaar worden tussen de 20 en 25 studenten voor dit programma geselecteerd. Van die studenten wordt verwacht dat zij een brede inhoudelijke basis en belangstelling hebben, de toegezonden literatuur voorbereiden, elke avond aanwezig zijn en actief een bijdrage leveren aan het debat. Bij (actieve) deelname waarbij maximaal een sessie mag worden gemist, ontvangen de deelnemers tijdens een afsluitend diner aan het eind van het jaar uit handen van Guido de Bont een deelnamecertificaat. Iedere sessie geven twee studenten een presentatie en wordt het onderwerp van de avond door een belastingadviseur en door een onderzoeker van de fiscale sectie van de ESL of van het Fiscaal Economisch Instituut van de ESE besproken. Voor de deelnemers aan het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen vormen deze bijeenkomsten met gemotiveerde studenten een uitgelezen mogelijkheid om studenten kennis te laten maken met het onderzoek binnen het onderzoeksprogramma en om met hen van gedachten te wisselen over hun onderzoek en het doen van wetenschappelijk onderzoek in het algemeen.

5. INDIVIDUELE ACTIVITEITEN

In 2011 zijn een groot aantal individuele activiteiten binnen het onderzoeksprogramma verricht. Voor een overzicht van deze activiteiten wordt verwezen naar de annex. In deze paragraaf wordt een aantal activiteiten nader belicht.

5.1 (Kern)publicaties

Publicaties zijn een belangrijk middel om over de resultaten die binnen het onderzoeksprogramma worden behaald, te communiceren. Een lijst van alle publicaties van de deelnemers aan het onderzoeksprogramma zijn opgenomen in tabel 5 van de bijgevoegde annex. Een drietal kernpublicaties van het afgelopen jaar waren:

- Fibbe, G.K. & Stevens, A.J.A. (2011). Taxation of hybrid entities under the Parent-Subsidiary Directive: the example of the Netherlands. *Intertax*, 20(5), 13pp., 242-254
- Evers, M., Graaf, A.C.G.A.C. de & Stevens, A.J.A. (2011). Zembla-uitzending 'Nederland belastingparadijs' nader beschouwd, *Maandblad Belastingbeschouwingen* 2011/2, 16pp., 59-75
- Hemels, S.J.C., De Toren van Babel. Grenzen aan de autonomie van de belastingwetgever en de invloed daarvan op (fiscale) wetenschapsbeoefening, 2011/15 april, Inaugurale rede, Sdu Den Haag

5.2 Conferenties en lezingen

Door middel van conferenties en lezingen worden de bevindingen die in het kader van het onderzoeksprogramma zijn verworven, gedeeld met andere wetenschappers of een breder publiek. Diverse leden van de onderzoeksgroep hebben lezingen gegeven en deelgenomen aan conferenties, vaak met een interdisciplinair of internationaal karakter. In 2011 hebben nog niet alle leden van het onderzoeksprogramma hun lezingen in Metis ingevoerd, waardoor het overzicht van lezingen in paragraaf 2.7 vermoedelijk niet compleet is. De leden van het onderzoeksprogramma zijn opgeroepen om in 2012 ook hun lezingen in Metis in te voeren.

In 2011 heeft Erik Ros deelgenomen aan de posterpresentatie tijdens nieuwjaarsreceptie van de ESL op 20 januari 2011 met de poster EU citizenship and taxation. Het streven is dat in 2012 meer promovendi uit het onderzoeksprogramma deelnemen aan dergelijke posterpresentaties.

Leden van de onderzoeksgroep hebben in 2011 ook diverse malen aan internationale congressen deelgenomen, hierna volgt een aantal voorbeelden (geen limitatieve opsomming). Henk van Arendonk, Han Kogels, Sigrid Hemels en Sjaak Jansen hebben deelgenomen aan het congres van de European Association of Tax Law Professors (EATLP) dat van 2-4 juni in Upsala plaatsvond. Henk van Arendonk, Han Kogels, Dick Molenaar en Ton Stevens hebben deelgenomen aan het jaarlijkse IFA (International Fiscal Association) congres in Parijs (11-15 september). Ton Stevens, Maikel Evers, Arnaud de Graaf, Han Kogels, Dick Molenaar en Sigrid Hemels hebben deelgenomen aan het symposium Internationaal Verdragsbeleid (Universiteit Leiden, 21 maart 2011), de eerste twee genoemden traden hierbij tevens op als spreker. Maikel Evers, Richard Snoeij en Sigrid Hemels hebben deelgenomen aan de conferentie "(Fiscal) State Aid and Its Quantification and Recovery" die op 25 november in Leiden werd georganiseerd. Han Kogels heeft deelgenomen aan de Conference on International Taxation, American Bar Association (OECD Paris, 14 april 2011) en de General Assembly Intra-European Organisation of Tax Administrations (Nice, 7 en 8 juli 2011). Sigrid Hemels heeft van 19 t/m 21 mei (met kwijtschelding van de congresfee) deelgenomen aan de conferentie 'Tax Treaty Case Law around the Globe' die was georganiseerd door het Institute for Austrian

and International Tax Law van de Vienna University of Economics and Business. Anneke Monsma heeft deelgenomen aan de onderzoeksbijeenkomst van Deltares over meerlaags-waterveiligheid in proeftuin Rijswijk-Zuid, op verzoek van hoogheemraadschap Delfland en gemeente Rijswijk. Erwin Nijkeuter heeft deelgenomen aan de ronde tafel EU-recht van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs. Richard Snoeij heeft deelgenomen aan de expertmeeting van de Universiteit Leiden over de 9 mei arresten over onzakelijke leningen. Dick Molenaar heeft in maart 2011 de International Live Music Conference in Londen en in oktober 2011 de International Bar Association conferentie in Dubai bijgewoond.

5.3 De Doelderdag

Op 18 november 2011 vond de De Doelderdag plaats met als thema 'Nieuw mecenaat: geven voor wetenschap en cultuur'. De inhoudelijke organisatie van dit bij het onderzoeksprogramma 'Fiscale autonomie en haar grenzen' passende onderwerp was in handen van Sigrid Hemels. De centrale vraag was wat mecenaat in de universitaire en culturele context inhoudt. Mecenaat omvat meer dan alleen het geven van geld. Ook het delen van kennis en ervaring kan een welkome ondersteuning vormen. Deze problematiek is tijdens de De Doelderdag op interdisciplinaire wijze in een wetenschappelijk kader geplaatst. Tijdens de middag zijn de wetenschapsgebieden Romeins recht, culturele economie en fiscaal recht aan de orde gekomen. Hoogleraar rechtsgeschiedenis Laurens Winkel ging in op het mecenaat in de oudheid en de beperkingen en rechtstrijd die daarover onder het Romeinse recht plaatsvonden. Cees Langeveld, bijzonder hoogleraar economie van de podiumkunsten aan de Erasmus School of History, Culture and Communication, ging in op de cultureel-economische aspecten van verschillende wijzen van financiering van de kunsten. Sigrid Hemels besprak de fiscale faciliteiten voor geven aan weten en cultuur, mede in het licht van de dag ervoor aangenomen Geefwet. Tot slot ging Hanz Zwart, die op de Erasmus School of Law verantwoordelijk is voor de fondsenwerving, in op de wijze waarop de faculteit hier mee om gaat. De middag was druk bezocht, er waren onder meer diverse ambtenaren aanwezig die dit onderwerp in hun takenpakket hebben zitten.

Erasmus School of Law organiseert:
De Doelderdag 2011:
Symposium 'Nieuw mecenaat: geven voor wetenschap en cultuur'
Datum: 18 november 2011, van 13.15 uur tot 16.35 uur met aansluitend een borrel

5.4 Invloed op overheidsbeleid

Diverse leden van het onderzoeksprogramma hebben ook in 2011 invloed gehad op het overheidsbeleid. Dit heeft op diverse wijzen plaatsgevonden, bijvoorbeeld doordat artikelen werden geschreven waar kamervragen over werden gesteld of door deel te nemen aan door het Ministerie van Financiën/de Belastingdienst, de Tweede Kamer of door internationale organisaties georganiseerde hoorzittingen, expertmeetings of andere overleggen. Een aantal voorbeelden van dergelijke door leden van de onderzoeksgroep ondernomen activiteiten zijn de volgende.

Han Kogels heeft op 17 februari 2011 deelgenomen aan het ronde-tafelgesprek met Ministerie van Financiën over implementatie van het Europese btw-pakket. Dick Molenaar was op 14 oktober 2011 bij de Europese Commissie (TAXUD) om te overleggen over de artiestenbelasting in relatie tot het wegnemen van grensoverschrijdende fiscale obstakels. Op 7 juni 2011 heeft hij deelgenomen aan de expertsessie van de Belastingdienst voor fiscaal intermediairs in de culturele sector. Sigrid Hemels heeft in 2011 diverse malen formeel en informeel overleg gepleegd over de Geefwet. In het voorjaar van 2011 heeft zij twee maal overleg gevoerd met ambtenaren van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen over mogelijkheden voor de Geefwet. Op 18 mei 2011 nam ze deel aan een paneldebat en gaf ze een lezing tijdens het door het Ministerie van OCW georganiseerde congres Cultuur in Beeld en heeft ze kort met de staatssecretaris voor Cultuur, de heer Zijlstra gesproken naar aanleiding van de brochure over Geven aan cultuur van het ministerie van OCW waar ze een bijdrage had geleverd.²⁸ In 2011 heeft ze eveneens een bijdrage geleverd aan de door het Ministerie van OCW uitgebrachte brochure over Geven voor Weten.²⁹ In augustus 2011 was zij door Angelique Berg, de DG directeur-generaal Fiscale Zaken van het Ministerie van Financiën uitgenodigd en heeft ze met haar gesproken over het toen nog niet-openbare voorstel voor de Geefwet. In oktober 2011 was ze uitgenodigd voor een Ronde Tafel over de Geefwet met de leden van de vaste kamercommissie voor Financiën van de Tweede Kamer, maar wegens collegeverplichtingen heeft ze hier geen gehoor aan gegeven. In het najaar van 2011 van ze penvoerder van de twee commentaren van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs over de Geefwet.³⁰ Op 11 november 2011 heeft zij deelgenomen aan een overleg met een groot aantal ambtenaren van het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst over de nieuwe regels voor commerciële activiteiten van algemeen nut beogende instellingen in de Uitvoeringsregeling AWR. Naar aanleiding van dit overleg is de concept-uitvoeringsregeling die al naar de Tweede Kamer was gestuurd, niet ingevoerd. Over dit overleg heeft de staatssecretaris van Financiën ook aan de Tweede Kamer gerapporteerd. Tijdens de behandeling van de Geefwet in de Eerste Kamer heeft Kamerlid Sent rechtstreeks aan Sigrid Hemels gerefereerd.³¹

5.5 Optredens in de media

Ook in 2011 hebben diverse leden van het onderzoeksprogramma via uitingen in de populaire media de binnen het onderzoeksprogramma opgedane kennis verspreid onder een breed publiek. Het betrof interviews op televisie, radio en in kranten en tijdschriften. De media weten leden van de onderzoeksgroep goed te vinden en in sommige gevallen zochten leden van de onderzoeksgroep zelf met succes de publiciteit. Een aantal voorbeelden volgt hieronder, een overzicht met alle vindplaatsen is opgenomen in tabel 2.9.

²⁸ www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2011/07/18/geven-aan-cultuur-de-fiscale-voordelen-van-uw-gift.html.

²⁹ www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2011/06/29/geven-aan-wetenschappelijk-onderzoek.html.

³⁰ Deze commentaren zijn opgenomen op:
http://www.nob.net/nob_leden/Wetscommentaren%3Fpage%3D1/NOB_commentaar_op_het_wetsvoorstel_Geefwet_en_op_ANBI%E2%80%99s_en_andere_maatschappelijke_organisaties_geri
en
http://www.nob.net/potentiele_leden/Commissie_Wetsvoorstellen/Wetscommentaren/NOB_commentaar_op_de_concept_Uitvoeringsregeling_AWR_inzake_commerciële_activiteiten_en_anbis_en_het

³¹ Handelingen I, vergadering 12 december 2011 (EK 11), p. 11-2-3.

Arjen Schep is op 12 augustus 2011 geïnterviewd door BNR Nieuwsradio over het plan van de gemeente Venlo om toeristenbelasting te gaan heffen van seizoensarbeiders, veelal Polen en Roemenen, die verblijven bij de ondernemers waar zij werkzaam zijn. Hij schetste een beeld van de juridische grenzen aan toeristenbelasting, waarmee hij op een laagdrempelige wijze een vorm van een grens aan de fiscale autonomie op het niveau van lagere overheden inzichtelijk maakte. De Telegraaf kopte hierover in de vorm van 'Polentax' en Nu.nl nam dit over.

Han Kogels was ook in 2011 in de media over de fiscale vrijstellingen voor de FIFA in het WK bidbook. Hij gaf in de uitzending van 2 juni 2011 een interview in het RTL Nieuws over de onvermoede kosten die het WK voetbal 2018 op fiscaal gebied met zich zou hebben gebracht. Op de website van dit programma, komt hij hierover eveneens aan het woord.³²

Sigrid Hemels was in 2011 veel in de media naar aanleiding van de voorbereidingen op en indiening en parlementaire behandeling van de Geefwet. Dit onderwerp stond zeer in de maatschappelijke belangstelling. Ze werd diverse malen geïnterviewd door NRC Handelsblad (15 nov, 13 okt, 26 sept, 29 april, 26 feb), de Volkskrant (9 dec, 15 okt, 17 sept) en het Financieele Dagblad (16 juli, 29 april, 15 april). Tevens werd ze

geïnterviewd in het radioprogramma de Ochtend van 4³³ en in het televisieprogramma 1Vandaag.³⁴ Tevens maakten opnamen van een door haar gegeven lezing deel uit van de documentaire De Moderne Mecenat, die in première ging in bioscoop Tuschinski in Amsterdam tijdens de IDFA op 22 november en die door de AVRO op 10 december (herhaling 17 december) is uitgezonden in het programma Kunstuur.

5.6 Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen

Vele leden van de onderzoeksgroep zijn als redactielid, vaste annotator of bewerker verbonden aan een groot aantal publicaties op fiscaal terrein. Voor de onderzoeksgroep is dit een goede manier om naar buiten te treden en de contacten met andere fiscale wetenschappers en met de fiscale praktijk te onderhouden. Bovendien weerspiegelt dit de waardering van vakgenoten voor de fiscale expertise van de leden van de onderzoeksgroep.

³²

http://www.rtl.nl/%28actueel/rtlnieuws/binnenland/%29/components/actueel/rtlnieuws/2011/06_juni/02/binnenland/Ramingen_WK_Bid_oudeugdelijk.xml.

³³ 31 oktober 2011 www.radio4.nl/pip-uitzending/deochtendvan4/6358/.

³⁴ 12 oktober 2011 Nederland 1: <http://beta.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1113335>.

- prof.mr.drs. H.P.A.M. van Arendonk: hoofdredacteur Maandblad Belastingbeschouwingen, voorzitter van de redactie van EC Tax Review.
- mr. A.J.M Arends: annotator NTFR, vaste medewerker Fiscaal Praktijkblad.
- drs. B.W.A.M. Damsma: bewerker van de Vakstudie Nederlands Internationaal Belastingrecht; onderdeel recente ontwikkelingen OECD.
- prof. dr. M.W.C. Feteris: lid van de redactie van FED fiscaal Weekblad en van de reeks Fiscale Monografieën.
- mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf: lid van de redactie van het Maandblad Belasting Beschouwingen.
- prof. dr. S.J.C. Hemels: lid van de redactie van het Weekblad fiscaal recht, vaste medewerker Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN).
- prof. dr. J.J.M. Jansen: voorzitter van de redactie van het Weekblad voor fiscaal recht.
- drs. B.J. Kiekebeld: editor van EC Tax Review , vaste medewerker Weekblad fiscaal recht, vaste medewerker NTFR Beschouwingen, annotator NTFR, mede redacteur Licent Bundel Europees belastingrecht.
- mr. dr. Q.W.J.C.H. Kok: vaste medewerker van Ondernemingsrecht, annotator bij NTFR.
- prof. dr. H.A. Kogels: Chief editorial board van International VAT Monitor, lid van de redactieraad van Maandblad Belastingbeschouwingen en lid van de editorial board van EC Tax Review.
- Mr F.J.H.L. Makkinga: Vaste medewerker Belastingblad Kluwer
- dr. D. Molenaar: annotator bij NTFR.
- mr.dr. E. Nijkeuter: annotator bij NTFR.
- mr. M.E. Oenema: annotator bij Vakstudie Nieuws en FED en redactielid bij het Tijdschrift voor Fiscale Beheersing en Controle (TFBC).
- prof.dr. J.C.M. van Sonderen: lid van de redactie van Ondernemingsrecht en lid van de redactie Rechtspersonen.

5.7 Onderzoek voor derden

In het kader van het Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale overheden (ESBL, www.esbl.nl), waarvan de onderzoekers ook meedoen aan het onderzoeksprogramma, wordt onderzoek voor derden gedaan. Het ESBL verricht wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de belastingen van gemeenten, waterschappen en andere lokale overheden in binnen- en buitenland. Het onderzoek richt zich vooral op de fiscaal-juridische en de economische aspecten van lokale heffingen en de Wet Waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Een deel van het onderzoek vindt plaats in opdracht van derden, zoals gemeenten en ministeries en brancheorganisaties. Ook het organiseren van en het leveren van bijdragen aan congressen, seminars e.d. over de belastingheffing van lokale overheden rekent het ESBL (onder andere) tot zijn taak. Tevens verzorgt het ESBL regelmatig (in company) cursussen voor met name gemeentelijke organisaties. Daarnaast is er een brochurereeks van het ESBL en verzorgen het ESBL Interlokaal, een halfjaarlijkse bijlage in het Belastingblad van uitgeverij Kluwer.

5.8 Colleges op buitenlandse universiteiten en overige activiteiten

Verscheidende hoogleraren hebben in 2011 colleges op buitenlandse universiteiten verzorgd: Han Kogels, (Universiteit Hamburg en Universiteit Wenen); Ton Stevens (Universiteit Hamburg, Universiteit Freiburg, Universiteit Münster en Bundes Finance Akademie en European Tax College van Leuven en Tilburg) en Sigrid Hemels (University of Lisbon, GREIT Lisbon Summer Course on European Tax Law).

De meeste hoogleraren zijn lid van de European Association of Tax Law Professors (EATLP). Kogels is secretaris-generaal van de IFA (International Fiscal Association), lid van het Kuratorium van het Max-Planck-Institut für Steuerrecht und Öffentliche Finanzen, lid van de Board of Trustees van het International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), member Commission on Taxation, International Chamber of Commerce ICC, voorzitter Curatorium Bijzondere Leerstoel Geschiedenis van de Belastingen (Universiteit Leiden), voorzitter Commissie E-factureren, VNO-NCW en MKB-Nederland en lid van het Forum Standaardisatie ingesteld door de Minister van Economische Zaken.

Hemels is lid van de wetenschappelijke begeleidingscommissie van het onderzoek 'Geven in Nederland' (Vrije Universiteit Amsterdam), bestuurslid van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB), lid van de Commissie wetsvoorstellen van de NOB en bestuurslid van de Vereniging Kunst Cultuur Recht die twee maal per jaar een studiemiddag organiseert op het snijvlak van kunst, cultuur en recht.

Damsma is lid van de BIAC Tax Committee (BIAC: Business Industry Advisory Committee) en deelnemer aan de vergaderingen van het EU Joint Forum on Transfer Pricing. Tevens organiseert hij samen met de UvA en de Universiteit Antwerpen het Transfer Pricing platform, periodieke bijeenkomst van Nederlandstalige transfer pricing specialisten uit academische wereld, bedrijfsleven en vrije sector.

Evers is lid van de commissie Young IFA Network NL (YIN) en heeft in die hoedanigheid diverse bijeenkomsten georganiseerd, onder meer een YIN-seminar dat plaatsvond op 18 november 2011 over het Belastingplan 2012.

Fibbe is lid van de programmacommissie van de PAOB (Post Academisch Onderwijs Belastingrecht).

6. TOT SLOT

Het jaar 2011 was weer een vruchtbaar jaar voor het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen. Vele onderzoekers hebben zich al dan niet bezoldigd zeer ingezet voor het verder brengen van het programma. In dit jaar zijn ook diverse voornemens geformuleerd voor nieuwe projecten die in de komende jaren hun vruchten moeten afwerpen. De onderzoeksgroep mengt zich nadrukkelijk zowel in het wetenschappelijke, vaktechnische als publieke debat met de resultaten van haar onderzoek. Het streven is om ook in de toekomst deze mengvorm te handhaven van verspreiding van kennis en inzichten die in het onderzoeksprogramma zijn opgedaan. De informatieverzameling van output moet in 2012 verder worden verbeterd, onder meer doordat leden van de onderzoeksgroep meer informatie in Metis invoeren. Promovendi (waaronder alle medewerkers met een aanstelling worden begrepen die met een proefschrift bezig zijn, ongeacht de titel van hun aanstelling en de buiten-promovendi zonder aanstelling) zijn belangrijk voor het onderzoeksprogramma, om welke reden ook in de toekomst er extra aandacht blijft voor deze groep onderzoekers. Er zijn nog meer dan voldoende vragen die binnen het onderzoeksprogramma te onderzoeken zijn. De hoeveelheid onderzoeksvragen, het enthousiasme en de productiviteit van de en de externe belangstelling voor de resultaten uit het programma maken Fiscale autonomie en haar grenzen een vitaal programma, dat de toekomst met vertrouwen tegemoet ziet.

ANNEX BIJ 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'

TABEL 1: PERSONELE FORMATIE IN FTE'S ONDERZOEK

	2009	2010	2011
Hoogleraren	1.20	1,36	1,44
Ander vast wp	1.30	0,56	0,48
Promovendi	0.00	2,2	2,16
Overig tijdelijk wp	0.60	0.60	0,60
Totaal WP	3.10	4,72 waarvan extern gefinancierd: 1,96, intern gefinancierd 2,76	4,68 aftrek ivm bestuurswerkzaamheden 0,14, netto 4,54 waarvan extern gefinancierd: 1,88, intern gefinancierd 2,8,
Ondersteuning	0	0	0
Totaal staf	3.10	4,72 waarvan extern gefinancierd: 1,96, intern gefinancierd 2,76	Netto 4,54, extern gefinancierd 1,88 intern gefinancierd 2,8

TABEL 2: KWANTITATIEVE ONDERZOEKSRESULTATEN PER JAAR

	2008	2009	2010	2011
Wetenschappelijke publicaties				
Monografieën en handboeken	2	0	0	2
Dissertaties	4	1	0	1
Peer reviewed artikelen	8	0	2	1
Overige wetenschappelijke artikelen	18	20	28	37
Artikelen in bundels en verzamelwerken	7	11	16	11
Totaal	39	32	46	52
Vakpublicaties				
Monografieën en handboeken	2	22	8	2
Bundels en verzamelwerken	0	4	7	28
Artikelen	25	31	27	27
Annotaties	14	31	42	61
Elektronische publicaties	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	5	5
Totaal	41	88	89	123
Overig				
Populariserende publicaties	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	6
Lezingen, expertmeetings, paneldebatten	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	66
Media-optredens	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	14
Totaal	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	Niet geregistreerd	86

TABEL 3: PROMOTIES PER JAAR

	2009	2010	2011
Aantal lopende promotie-onderzoeken	11	14	15
Aantal afgeronde promoties	3	0	1
Waarvan medewerker van het instituut	2	0	1
Waarvan niet-medewerker van het instituut	1	0	0
Duur promotieonderzoek in jaren ³⁵	8	nvt	5

35

Duur afgerond promotieonderzoek promovendi in dienst van de ESL.

**TABEL 4: LIDMAATSCHAPPEN VAN PROMOTIE- EN
OPPOSITIECOMMISSIES**

2011	Datum promotie	Naam promovendus	Titel van het boek	Naam universiteit	Promotiecommissie /oppositie
S.J.C. Hemels	17 maart	F.M. Werger	Loonsomheffing	Erasmus Universiteit Rotterdam (ESE)	Promotiecommissie
J.J.M. Jansen	7 januari	E. Nijkeuter	Belastingheffing van dividend en de interne markt	Erasmus Universiteit Rotterdam (ESL)	Promotiecommissie
J.J.M. Jansen	17 maart	F.M. Werger	Loonsomheffing	Erasmus Universiteit Rotterdam (ESE)	Promotiecommissie
H.A. Kogels	11 maart	F. Murray	The European Union and member state territories	Erasmus Universiteit Rotterdam (ESL)	Promotiecommissie
J.C.M. van Sonderen	17 februari	I. Wuisman	Een Nederlandse personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid: wenselijk?	Erasmus Universiteit Rotterdam (ESL)	Kleine commissie
A.J.A. Stevens	8 juni	J.P. Boer	Fiscale aspecten van trusts	Universiteit Leiden	Promotiecommissie

TABEL 5: OVERZICHT PUBLICATIES 2011 'FISCALE AUTONOMIE EN HAAR GRENZEN'

Wetenschappelijke publicaties

1.1 Monografieën en handboeken

1. Hemels, S.J.C., De Toren van Babel. Grenzen aan de autonomie van de belastingwetgever en de invloed daarvan op (fiscale) wetenschapsbeoefening, 2011/15 april, Inaugurale rede, Den Haag: Sdu
2. Kogels, H.A. (2011). Verdeelde eenheid. Den Haag: Sdu

1.2 Dissertaties

1. Nijkeuter, E., Belastingheffing van dividend en de interne markt: Een studie naar de aanvaardbaarheid van de Nederlandse belastingheffing van grensoverschrijdende dividendinkomsten van natuurlijke personen in Europees perspectief, 2011/ 7 januari, Erasmus Universiteit, Prom./coprom.: Prof.Mr.Drs. H.P.A.M. van Arendonk, Sdu Den Haag

1.3 Peer reviewed artikelen

1.3.1 Internationaal

1.3.2 Nationaal

1. Wilde, M., Een aanzet voor een rechtvaardigere heffing van vennootschapsbelasting van in Nederland actieve groepen, *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2011 (9), 20p, 347-367

1.4 Overige wetenschappelijke artikelen

1.4.1 Overige wetenschappelijke artikelen internationaal

1. Fibbe, G.K. & Stevens, A.J.A. (2011). Taxation of hybrid entities under the Parent-Subsidiary Directive: the example of the Netherlands. *Intertax*, 20(5), 13pp., 242-254
2. Graaf, A.C.G.A.C. de & Pötgens, F.P.G., Worrying interpretation of 'liable to tax': OECD clarification would be welcome, *Intertax*, 2011/4, 9pp., 169-177
3. Hemels, S.J.C., What if Gulbenkian had been Persche: taxing charitable giving in Europe, *Revista de finanças públicas e direito fiscal*, 3(4), 19 pp., 137-155
4. Hemels, S.J.C. (2011). Effectiveness of EU VAT Treatment of Charities. *International Vat Monitor. A Global Guide to Sales Taxation*, 22(5), 7pp., 302-309
5. Hemels, S.J.C. (2011). Ex-post evaluation of tax legislation in the Netherlands". *Svensk skattetidning*, 10pp., 754-764
6. Kok, Q.W.J.C.H. (2011). Compatibility of exit taxes and Community law. *EC Tax Review*, 13pp., 62-74
7. Kok, Q.W.J.C.H. (2011). International aspects of distressed debt: the Dutch creditor's point of view. *European Taxation*, 10pp., 75-84
8. Molenaar, D. en Grams, H., (2011), The ECJ X case (Football Club Feyenoord), *European Taxation* in Vol. 51, nr. 8
9. Nijkeuter, E. (2011). Exchange of information and the free movement of capital between Member States and third countries, *EC Tax Review*, 20(5), 9pp., 232-241
10. Wilde, M.F. de, A Step towards a Fair Corporate Taxation of Groups in the Emerging Global Market, *Intertax*, 39/2, 22pp., 62-84
11. Wilde, M.F. de (2011). What if Member States Subjected Non-Resident Taxpayers to Unlimited Income Taxation whilst Granting Double Tax Relief under a Netherlands-Style Tax Exemption? *Bulletin for International Taxation*, in Vol. 65, nr. 6, online version
12. Wilde, M.F. de (2011). Intra-Firm Transactions ¿ What if Member States Subjected Taxpayers to Un-

- limited Income Taxation whilst Granting Double Tax Relief under a Netherlands-Style Tax Exemption?, *Bulletin for International Taxation*, in Vol. 65, nr. 9, online version
13. Wilde, M.F. de, (2011) Currency Exchange Results - What If Member States Subjected Taxpayers to Unlimited Income Taxation Whilst Granting Double Tax Relief under a Netherlands-Style Tax Exemption?, *Bulletin for International Taxation*, in Vol. 65, nr.12, online version

1.4.2 Overige wetenschappelijke artikelen nationaal

1. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Crises en belastingen. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 80, 9pp., 500-508
2. Damsma, B.W.A.M. & Jie-A-Joen, C.S.J. (2011). Herziening hoofdstukken I-III OESO-Richtlijnen voor Verrekenprijzen: business as usual of een drastische wijziging? (deel I). *Maandblad Belastingbeschouwingen*, maart 2011(3), 10pp., 105-115
3. Damsma, B.W.A.M. & Jie-A-Joen, C.S.J. (2011). Herziening hoofdstukken I-III OESO-Richtlijnen voor Verrekenprijzen: business as usual of een drastische wijziging? (deel II). *Maandblad Belastingbeschouwingen*, Sept 2011(9), 5pp., 385-390
4. Evers, M., Graaf, A.C.G.A.C. de & Stevens, A.J.A. (2011). Zembla-uitzending 'Nederland belastingparadijs' nader beschouwd, *Maandblad Belastingbeschouwingen* 2011/2, 16pp., 59-75
5. Evers, M. (2011). Belastingverdragen in beeld. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 80(4), 5pp., 141-146, afbeeldingen: 2pp., 162-163
6. Fibbe, G.K., Stevens, A.J.A. & Lamers, A.W.G. (2011). De Nederlandse fiscale behandeling van hybride entiteiten onder belastingverdragen. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2011, 16pp., 207-223
7. Graaf, A.C.G.A.C. de (2011). Notities Nederlands fiscaal verdragsbeleid, een vergelijking. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2011(4), 5pp., 135-140
8. Hemels, S.J.C., (2011) Beperkt belang versus particulier belang: een tweetrapstoets voor anbi's, *Fiscaal Tijdschrift Vermogen*, 2011/3, 6pp., 6-11
9. Hemels, S.J.C., (2011) Zonsondergang en horizon. Verantwoording van belastinguitgaven in Nederland, nu en straks. *Weekblad fiscaal recht (WFR)*, 6919/1081, 7pp., 1081-1087
10. Kogels, H.A. (2011). De Nederlandse fiscale omzetbelasting in vier episoden. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2011 (december), 7pp., 518-525
11. Kok, Q.W.J.C.H. & Vries, R.J. de (2011). Het nieuwe beleidsbesluit fiscale eenheid: goede stappen vooruit en gemiste kansen. *Weekblad Fiscaal Recht*, 19pp., 962-980
12. Kok, Q.W.J.C.H. & Vries, R.J. de (2011). Renteaftrek in de vennootschapsbelasting: alle hens aan dek. *Weekblad Fiscaal Recht*, 12pp., 944-955
13. Molenaar, D. (2011). NL wil geen art. 17 (artiesten en sporters) meer in zijn belastingverdragen. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2011(6904), 11pp., 582-592
14. Monsma, A.P., Ontwikkelingen op het gebied van lokale belastingen, *Weekblad fiscaal recht*, 2011, 9pp., 214-222
15. Monsma, A.P. (2011). Het lokale belastinggebied in internationaal perspectief. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2011(21), 7pp., 1472-1479
16. Monsma, A.P. (2011). Het lokale belastinggebied in internationaal perspectief. *Lokale & Regionale Belastingen*, 2011(4), 10pp., 3-12
17. Nijkeuter, E. (2011). Vergelijkbaarheid van lichamen in outboundsituaties onder het Europese recht. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2011(10), 8pp., 419-427
18. Ros, E.W., Burgerschap en fiscaliteit, *Weekblad fiscaal recht*, 2011/6899, 16pp., 384-400
19. Schep, A.W. (2011). Samenwerking tussen gemeenten versus gebiedsgerichte heffing: opschaling versus maatwerk. *InterLokaal (Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale Overheden)*, 2011(1), 5pp., 392-397
20. Snoeij, R. (2011). 'De ene geldlening is de ander niet' - Een uiteenzetting van het begrip 'geldlening' voor de toepassing van de thin-capregeling (art. 10d Wet VPB 1969), *Weekblad Fiscaal Recht*, 140(6898), 9pp., 358-366
21. Stevens, A.J.A. & Sanders, M. (2011). De tussenregeling voor valuta-resultaten op deelnemingen. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2011(6924), 12pp., 1290-1301
22. Stevens, A.J.A. (2011). Met wie sluit Nederland belastingverdragen? *Weekblad Fiscaal Recht*, 2011(6903), 13pp., 524-532
23. Stevens, A.J.A. & Pötgens, F.P.G. (2011). Winstallocatie vaste inrichtingen (deel I). *NTFR Beschouwingen*, mei 2011/19
24. Stevens, A.J.A. & Pötgens, F.P.G. (2011). Winstallocatie vaste inrichtingen (deel II). *NTFR Beschouwingen*, juni 2011/25

1.5 Artikelen in bundels en verzamelwerken

1.5.1 Internationaal

1. Arendonk, H.P.A.M. van (2011), Charter of fundamental rights, tax and the effects of the Sopropé judgment, In H.P.A.M. Van Arendonk, J.J.M Jansen & R.N.G. van der Paardt (Eds.), *VAT in an EU and international perspective, essays in honour of Han Kogels*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 18pp., 253-271
2. Braakman, T. (2011), Treatment of financial services under a VAT system, In H.P.A.M. Van Arendonk, J.J.M Jansen & R.N.G. van der Paardt (Eds.), *VAT in an EU and international perspective, essays in honour of Han Kogels*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 13pp., 111-124
3. Hemels, S.J.C. (2011). The ECJ and the Mutual Assistance Directive. In R. Seer & I. Gabert (Eds.), *Mutual Assistance and Information Exchange*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 22pp., 63-85
4. Hemels, S.J.C. Goede, J. de, & Schenk, A.C.M. (2011). The Netherlands. In R. Seer & I. Gabert (Eds.), *Mutual Assistance and Information Exchange*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 35pp., 409-443
5. Jansen, J.J.M. (2011), Own Resources for the European Union?, In H.P.A.M. Van Arendonk, J.J.M Jansen & R.N.G. van der Paardt (Eds.), *VAT in an EU and international perspective, essays in honour of Han Kogels*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 11pp., 195-206
6. Kiekebeld, B. (2011). Anti-abuse in the field of taxation: Is there one overall concept?, In H.P.A.M. Van Arendonk, J.J.M Jansen & R.N.G. van der Paardt (Eds.), *VAT in an EU and international perspective, essays in honour of Han Kogels*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 7pp. 233-240
7. Kogels, H.A. (2011). The Application of the Zero VAT Rate on Children's Footwear. In C. Bobbett (Ed.), *Essays in Honour of John F. Avery Jones*, London: Thomson Reuters /Sweet & Maxwell UK, 10pp., 156-166
8. Stevens, A.J.A. en Bosman, A., (2011). EU boundaries to Dutch tax incentives for "Green" investments, In H.P.A.M. Van Arendonk, J.J.M Jansen & R.N.G. van der Paardt (Eds.), *VAT in an EU and international perspective, essays in honour of Han Kogels*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 11pp. 221-232
9. Stevens, A.J.A. (2011). The 2010 CIV-report: a comparison with the 1999 partnership report. In D. Weber & S. van Weeghel (Eds.), *The 2010 OECD updates: Model Tax Convention & Transfer Pricing Guidelines: a critical review*. Deventer: Kluwer Law International
10. Wilde, M.F. de & Janssen, G.T.W, (2011). The Netherlands - Key practical issues to eliminate double taxation of business income, *Cahiers de droit fiscal international*, Vol. 96, SDU Fiscale & Financiële Uitgevers, 23pp., 447-470

1.5.2 Nationaal

1. Hemels, S.J.C. (2011). Belasting betalen met kunst. Openheid in het belang van de democratische rechtsstaat en het openbaar kunstbezit. In M. Cobussen (Ed.), *Resonanties. Verkenningen tussen kunst en wetenschappen*, Leiden: Leiden University Press, 13pp., 80-93

Vakpublicaties

2.1 Monografieën en handboeken

1. Graaf, A.C.G.A.C. de, Kavelaars, P. & Stevens, A.J.A. (2011). *Internationaal belastingrecht* (5e druk) (FED Fiscale Studiereserie, 39). Deventer: Kluwer
2. Makkinga, F.J.H.L., Groenewegen, G. & Burg, M.P. van der (2011). *Wegwijs in de gemeentelijke belastingheffing en de Wet WOZ* (3^e druk) (Wegwijsserie), Sdu: Amersfoort

2.2 Bundels en verzamelwerken

1. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Bedrijfsopvolging. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 18pp. 391-408
2. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Belastingheffing van gehuwden en ongehuwd samenwonenden. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 15pp. 35-49
3. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Capita samenwerkingsverbanden. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 15pp. 377-391
4. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Fusies en splitsing. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 40pp. 289-339
5. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Inbreng van de onderneming in een BV of NV en de terugkeer uit de BV of NV. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 29pp. 109-127
6. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Inkomsten uit arbeid. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 35pp. 109-143
7. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Inkomsten uit sparen en beleggen. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 27pp. 257-283
8. Arendonk, H.P.A.M. van (2011). Subjectieve belastingplicht en het begrip ondernemer. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 21pp. 39-59
9. Arends, A.J.M. (2011). Bewerking van hoofdstukken 3.6, 3.8.1., 5, 10 en 10A, *Cursus Inkomstenbelasting*. Deventer: Kluwer, 142 pp.
10. Arends, A.J.M. (2011). Bewerking van hoofdstukken 5 en 10. In *Wegwijs in de inkomstenbelasting 9e druk*. Den Haag: SDU, 78 pp.
11. Bont, G.J.M.E. de (2011). Fraus legis als anti-misbruikbeginsel: maatschappelijke en ethische opvattingen en het recht als open stelsel. In *Principieel Belastingrecht*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers (WLP), 10pp. 21-30
12. Bont, G.J.M.E. de (2011). FIOD Alarm; enige advocatuurlijke observaties. In *Fiscaal Strafrech.*, Amsterdam: De Bont Advocaten, 13pp. 13-25
13. Bont, G.J.M.E. de & With, P. (2011). Opzet. In *Fiscaal Strafrecht*, Amsterdam: De Bont Advocaten, 26pp. 75-91
14. Bont, G.J.M.E. de & Cornelisse, M. (2011). Straftoemeting. In *Fiscaal Strafrecht*, Amsterdam: De Bont Advocaten, 16pp. 133-148
15. Bont, G.J.M.E. de, (2011) Anti-misbruikbeginselen in de wet. In P. Kavelaars (Ed.), *Maatschappelijk ingesteld: afscheidsbundel Dr. D.A. Albrechtse*, 5pp., 23-27
16. Graaf, A.C.G.A.C. de (2011). Buitenlandse belastingplicht voor natuurlijke personen. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), 25pp., 319-343
17. Graaf, A.C.G.A.C. de (2011). Enige internationale aspecten. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 28pp., 339-366
18. Hemels, S.J.C., (2011) Mens Sana, In P. Kavelaars (Ed.), *Maatschappelijk ingesteld*, Fiscaal Economisch Instituut/Erasmus Universiteit, 3pp., 53-55
19. Kiekebeld, B.J., (2011) De praktische toepassing van de innovatiebox. In P. Kavelaars (Ed.), *Maatschappelijk ingesteld: afscheidsbundel Dr. D.A. Albrechtse*, 5pp., 67-71
20. Kogels, H.A. (2011). CCCTB or not to be - that is the question. In P. Kavelaars (Ed.), *Maatschappelijk ingesteld, Liber Amicorum Dr. D.A. Albrechtse*, Rotterdam: Fiscaal Economisch Instituut EUR, 4pp., 71-75

21. Nijkeuter, E., Ros, E.W. & Bruijsten, C., (2011), Hoofdstuk 7, 10, 11 en 12, Vpb gids, Kluwer Deventer, 210pp.
22. Roelen, A.W.M. (2011). Hoofdstuk XII (Successierecht) en Hoofdstuk XIII (Schenkingsrecht). In *Pensioen- en andere toekomstvoorzieningen (supplement 173, juni 2011)*. Deventer: Kluwer, 150pp.
23. Sonderen, J.C.M. van (2011). Hoofdstuk 11, Belastingarbitrage. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU Uitgevers, 12pp. 307-319
24. Sonderen, J.C.M. van (2011). Hoofdstuk 15, Belastingarbitrage. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), 12pp, 421-433
25. Sonderen, J.C.M. van (2011). Hoofdstuk 5, Inkomen uit aanmerkelijk belang. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de belastingheffing van ondernemingen* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 18pp., 127-145
26. Sonderen, J.C.M. van (2011). Hoofdstuk 8, Inkomen uit aanmerkelijk belang. In H.P.A.M. van Arendonk (Ed.), *Wegwijs in de inkomstenbelasting* (Wegwijsserie), Den Haag: SDU, 18pp. 239-257
27. Stevens, A.J.A. (2011). De invoering van een objectvrijstelling voor vaste inrichtingswinsten. In P. Kavelaars (Ed.), *Maatschappelijk ingesteld: afscheidsbundel Dr. D.A. Albrechtse*, 7pp., 129-135
28. Stevens, A.J.A. & Spek, R. van der (2011). Netherlands taxation of shipping activities: 2011 update. In *Shipping Finance Review 2011/2012*. Witherby Seamanship International Ltd.

2.3 Artikelen

1. Arends, A.J.M. & Tydeman-Yousef M. (2010) , Hoe kunnen ouders de eigen woning van een kind (helpen) financieren?, *Fiscaal Praktijkblad*, 2011/7, 5pp, 4-8
2. Arends, A.J.M. (2011). Hoe vitaal is de vitaliteitsregeling eigenlijk? *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2535), 3pp., 1-3
3. Bont, G.J.M.E. de (2011). De APV-inkeergoedkeuring: valstrik voor de belastingadviseur. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2160), 2pp., 4-5
4. Bont, G.J.M.E. de (2011). Discriminatoire boete bij aangifteverzuim Vpb. *Het Register*, 2011(4), 1pp., 13
5. Bont, G.J.M.E. de (2011). Het handvest van de grondrechten en kostendekkende griffierechten. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1252), 2pp., 1-3
6. Bont, G.J.M.E. de (2011). Op persoonlijke titel. *Het Register*, 2011(11), 4
7. Evers, M. (2011). Fiscaliteit op internationaal niveau: the Young IFA Network. *Forfaitair. Fiscaal Studenten Maandblad*, 2011/2201, 1pp., 35
8. Evers, M. & Oenema, M.E. (2011). Verdeelde eenheid: verslag van de afscheidsrede van prof. dr. Kogels, uitgesproken op 14 oktober 2011, *Weekblad Fiscaal Recht*, 2011/6929, 3 pp., 1517-1519
9. Hemels, S.J.C. (2011), Belastingen en de vrijheid van meningsuiting, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 12/15, 3pp., 4-6
10. Hemels, S.J.C. (2011). Giftenaftrek in de vuurlinie?, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 12/7, 5pp., 1-5
11. Hemels, S.J.C. (2011). De Geefwet : gouden kans of lege huls? *Boekman. Tijdschrift voor Kunst, Cultuur en Beleid*, 7 pp., 26-32
12. Kogels, H.A. (2011). Verdeelde eenheid, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(41), 2pp., 1-2
13. Kogels, H.A. (2011), Some Remarks on the Future of VAT, *EC Tax Review*, 2011(6), 3pp., 260-262
14. Kok, Q.W.J.C.H. (2011). Foreign Exchange Results and the Credit for Foreign Withholding Taxes. *Derivatives & Financial Instruments*, 6pp., 263-268
15. Kok, Q.W.J.C.H. (2011). Introduction of Deutsche Shell Legislation in the Netherlands. *Derivatives & Financial Instruments*
16. Kok, Q.W.J.C.H. & Vries, R.J. de (2011). Recente ontwikkelingen betreffende de bezitsei in het regime fiscale eenheid. *Ondernemingsrecht*
17. Kok, Q.W.J.C.H. & Vries, R.J. de (2011). Recente ontwikkelingen betreffende de bezitsei in het regime fiscale eenheid. *Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN)*
18. Molenaar, D. (2011). Critical Need for Reform of Art. 17 OECD Model, *Tax Management International Journal*, 2011(February)
19. Monsma, A.P. (2011). Actualiteiten gemeentelijke belastingen, *Forfaitair. Fiscaal Studenten Maandblad*, 2011(215), 1pp, 8
20. Monsma, A.P. (2011). Trends in lokale belastingen, *De Aanslag*, 2011(3), 2pp., 44-45
21. Monsma, A.P. (2011). WOZ-waarde breed toegepast, *Het Register*, 2011(11), 3 pp., 22-24
22. Nijkeuter, E. (2011). En ook overigens niet in Nederland is onderworpen aan de vennootschapsbelasting

- ting. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/725 4 pp., 4-7
23. Schep, A.W. (2011), Gemeentelijke ondernemersfondsen; Besteding van belastingen door ondernemers, *Het Register*, april 2011 (nummer 4), 5pp., 8-12
 24. Snoeij, R. & Wagenaar, L. (2011). Mist klaart verder op rondom de fiscale kwalificatie van geldverstrekkingen. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 4pp., 4-7
 25. Snoeij, R. (2011). Sovereign Wealth Funds, art. 2 Wet VPB 1969 en de teruggaafregeling in de dividendbelasting. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 4pp., 3-7
 26. Wilde, M.F. de & Wisman, C. Tussenregeling valutaresultaten; gooit Gielen roet in het eten?, in Vol. 2011/1646, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 5pp., 5-9
 27. Stevens, A.J.A. (2011). De classificatie van buitenlandse samenwerkingsverbanden. *NTRF Beschouwingen*, december 2011/45

2.4 Annotaties

1. Arends, A.J.M. (2011), Hof Amsterdam 23 maart 2009, 07/00877, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/55
2. Arends, A.J.M. (2010), Hof den Bosch 26 november 2010, 09/00238, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/782
3. Arends, A.J.M. (2010), Hof Den Bosch 30 december 2010, 09/00555, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/1013
4. Arends, A.J.M. (2010), Rechtbank Breda 03 november 2010, 10/00883, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/166
5. Arends, A.J.M., Rechtbank Arnhem 04 februari 2011, 10/02455, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/845
6. Arends, A.J.M. (2011), Hof Amsterdam 13 oktober 2011, 09/00486, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/2841
7. Bont, G.J.M.E. de (2011). Noot bij: Hoge Raad. (17-09-2010), *BNB* 2011-16.
8. Bont, G.J.M.E. de (2011). Noot bij: Hoge Raad. (29-04-2011), *BNB* 2011-249.
9. Bont, G.J.M.E. de (2011). Noot bij: Hoge Raad. (10-06-2011), *BNB* 2011-250
10. Kok, Q.W.J.C.H. (). Noot bij: Hoge Raad der Nederlanden. (29-04-2011), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011/1308, (Aankoopkosten gevoegde dochter zijn niet aftrekbaar)
11. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Rechtbank Arnhem 18 januari 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2011-, AWB 09/4581, BP1515
12. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hof 's-Gravenhage 27 juli 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2011-, BK-10/00441
13. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hof Amsterdam 28 april 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 09/00808, LJV BQ9844
14. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hof Arnhem 20 september 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 10/00488, LJV BT6224
15. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hoge Raad 8 april 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 10/01134, LJV BQ0421
16. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hoge Raad 21 oktober 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2011-10/01252, LJV BT8739
17. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hoge Raad 9 september 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 10/04967, LJV BQ4105
18. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Rechtbank Amsterdam 31 januari 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 10/3827, LJV BP7596
19. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Hof Arnhem. 31 mei 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2011-, 11/00023, LJV BQ8249
20. Makkinga, F.J.H.L. (2011), Noot bij: Rechtbank Breda 06 juli 2011, *Belastingblad: Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2011-11/566, LJV BR5439
21. Molenaar, D. (2011). Beantwoording kamervragen over BTW-verhoging podiumkunsten, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2085)
22. Molenaar, D. (2011). Beantwoording kamervragen over BTW-verhoging podiumkunsten, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2086)
23. Molenaar, D. (2011). Betaling beloning door 'gelieerde' stichting: dienstbetrekking, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2835)
24. Molenaar, D. (2011). Bondscoach heeft recht op VAR-dga. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(732)

25. Molenaar, D. (2011). Geen ANBI-status voor ' bezinningsoord', *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2551)
26. Molenaar, D. (2011). In buitenland wonende beroepsvoetballer komt (veel) te laat in bezwaar. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2561)
27. Molenaar, D. (2011). Intrekking ANBI-beschikking door ontbreken algemeen belang. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1479)
28. Molenaar, D. (2011). Kunstenaars genieten winst uit onderneming. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2165)
29. Molenaar, D. (2011). Moskeewinkel en aftrek fictieve vrijwilligerskosten. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(454)
30. Molenaar, D. (2011). Organisator van een gratis toegankelijk festival is geen ondernemer voor de omzetbelasting, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2576)
31. Molenaar, D. (2011). Staatssecretaris ziet af van cassatie in VPB-zaken. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(254)
32. Molenaar, D. (2011). Stichting die sociale cohesie in wijk wil bevorderen kan worden aangemerkt als ANBI. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2776)
33. Molenaar, D. (2011). Stichting is nog geen ANBI, omdat er nog geen inkomsten zijn. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1657)
34. Molenaar, D. (2011). Stichting voor Studentenvoorzieningen is ANBI. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1015)
35. Molenaar, D. (2011). Theater en vennootschapsbelasting. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(518)
36. Molenaar, D. (2011). Trainer moet loonbelasting terugbetalen aan voetbalclub AZ. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(132)
37. Molenaar, D. (2011). Vergoeding sportkleding trainers belast. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2836)
38. Molenaar, D. (2011). Verhouding tussen ministerie en belastingdienst over ANBI-aanvragen. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(113).
39. Molenaar, D. (2011). Voetbaltrainer krijgt ook in hoger beroep de 30%-regeling niet. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1966)
40. Molenaar, D. (2011). Wederom kamervragen over BTW-verhoging podiumkunsten. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2200)
41. Molenaar, D. (2011). Werkzaamheden van dirigent vallen onder het verlaagde tarief, ook tijdens repetitie. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2735)
42. Molenaar, D. (2011). Woningbouwstichting door hof als ANBI aangemerkt. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2774)
43. Molenaar, D. (2011). Woningcorporatie zou een ANBI kunnen zijn. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1016)
44. Molenaar, D. (2011). Woningstichting - Vermogensbeheerder is geen ANBI. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2241).
45. Molenaar, D. (2011). Woningstichting is wel ANBI. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(2240)
46. Molenaar, D. (2011). Zelfstandig lichttechnicus voldoet aan urencriterium. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(1962).
47. Molenaar, D. (2011). 30%-regeling voor Belgische voetballer. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2011(896).
48. Nijkeuter, E., HvJ EU, 09 december 2010, nr. C-253/09, Conclusie A-G Mazak, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011/173,
49. Nijkeuter, E., HvJ EU, 13 januari 2011, nr. C-262/09, Conclusie A-G Trstenjak, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011/689,
50. Nijkeuter, E., Hoge Raad, 08 februari 2011, nr. 10/01382, Conclusie A-G Wattel, *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011/849, 2pp., 28-29
51. Nijkeuter, E. (2011). Noot bij: HvJ C-262/09. (30-06-2011), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011-1615
52. Nijkeuter, E. (2011). Noot bij: ECJ C-310/09. (15-09-2011), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011-2380
53. Nijkeuter, E. (2011). Noot bij: Advocaat Generaal Wattel. (15-04-2011), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011-1196
54. Nijkeuter, E. (2011). Noot bij: HvJ. (20-10-2011), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2011-2569

55. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad. (08-10-2010), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-17, 09/04322 BN9666, (Verlengde navorderingstermijn van toepassing bij storting opbrengst buitenlandse vordering in contanten op Nederlandse bankrekening)
56. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad (Belastingkamer). (24-06-2011), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-75, 09/05120 BM9272, (Later gewezen arrest Hof van Justitie EG geen reden voor herziening ex art. 8:88 Awb)
57. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad. (26-11-2010), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-12, 10/00346 B05008, (Geen naheffing LB als niet voldaan is aan de vereisten van navordering ex art. 16, eerste lid, AWR)
58. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad (Belastingkamer). (18-02-2011), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-44, 10/00480 BP4781, (Proceskostenvergoeding verzetprocedure mag ook worden toegekend in uitspraak waarin na de grondverklaring van het verzet op het beroep wordt beslist)
59. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad. (30-09-2011), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-95, 10/01297 BT5846, (Hof geeft onjuiste uitleg aan het begrip 'kwade trouw')
60. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad. (12-08-2011), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-86, 10/02949 BR4868, (Forfaitaire berekening heffingsrente niet in strijd met art. 1 Eerste Protocol bij het EVRM, ook niet in het individuele geval van belanghebbende)
61. Oenema, M.E. (2011). Noot bij: Hoge Raad (Belastingkamer). (13-05-2011), *Fiscaal Weekblad FED* 2011-74, 10/04424 BQ4296, (Rechtbank stelde belanghebbende ten onrechte niet in gelegenheid bewijs te leveren voor proceskostenvergoeding)

2.5 Elektronische publicaties

1. Hemels, S.J.C., NDFR: Deel inkomstenbelasting, commentaar op de artikelen 6.32 t/m 6.39; deel vennootschapsbelasting, artikelen 6, 9, eerste lid onderdeel h en i en artikel 16 (on-line uitgave, 5 updates per jaar)
2. Makkinga, F.J.H.L., *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie, onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen*, art. 17 Wet WOZ, art. 223 Gemeentewet en art. 224 Gemeentewet, Kluwer, Deventer.
3. Molenaar, D., NDFR, Deel loonbelasting, commentaar op art. 5a, 5b, 8a, 35 t/m 35n (artiësten- en beroepssportersregeling) en Deel Internationaal Belastingrecht, commentaar op art. 16 (bestuurders en commissarissen) en art. 17 (artiësten en sporters) van het OESO Modelverdrag.
4. Monsma, A.P., NDFR: Deel WOZ en lokale belastingen, commentaar op de artikelen 222 t/m 226, 234 en 235 Gemeentewet (online uitgave, 5 updates per jaar).
5. Nijkeuter, E., NDFR: Deel vennootschapsbelasting, commentaar op de artikelen artikelen 15, 15aa, 15ab, 15ad, 15ae, 15af, en 15ag; deel vennootschapsbelasting 4, (on-line uitgave, 5 updates per jaar)

2.6 Populariserende publicaties

1. Arends, A.J.M. (27-11-2011). Wees de fiscus te snel af. *Financieel dagblad*, 2pp., 40-41
2. Hemels, S.J.C. (26-09-2011). Die belastingaftrek komt niet ten goede aan de kunst. *NRC Handelsblad*
3. Hemels, S.J.C. & Schuyt, T. (15-04-2011). Niet morrelen aan de giftenaftrek. *Financieel Dagblad*
4. Hemels, S.J.C. (2011). Geen multiplier, maar matching in De Geefwet een schot voor open doel? *MM Nieuws*, 5, 24-25
5. Hemels, S.J.C. (2011). Bijdrage aan brochure Geven aan cultuur, de fiscale voordelen van uw gift. Ministerie van OCW: Den Haag
6. Hemels, S.J.C. (2011). Bijdrage aan brochure Geven aan wetenschappelijk onderzoek, de fiscale voordelen van uw gift. Ministerie van OCW: Den Haag

2.7 Lezingen, expertmeetings, paneldebatten

In 2011 hebben nog niet alle leden van de onderzoeksgroep hun lezingen in Metis opgenomen. De leden van de onderzoeksgroep zijn allen verzocht om dit vanaf 2012 wel te doen, waardoor dan een completer en consistent overzichts van alle lezingen kan worden gegeven dan nu het geval is.

2.7.1 Internationaal

1. Fibbe, G.K. (2011, januari 22). *Tax treaty application to hybrid entities and collective investment vehicles*. University Amsterdam, Lecture at the annual Fiscal Winter Course on International Tax Law of the University of Amsterdam

2. Hemels, S.J.C. (2011, juni 26). *EU & Third countries*. University of Lisbon, GREIT Lisbon Summer Course on European Tax Law
3. Hemels, S.J.C. (2011, maart 16). *EU aspects of corporate migrations*. Allen & Overy LLP, London, International Tax Practice Group seminar on corporate migrations
4. Molenaar: International Live Music Conference: "Performance Rates, Rights & Wrongs" (voorzitter) – 12 maart 2011 – Londen (VK)
5. Molenaar: Annual Conference of International Bar Association: "Tax lawyers in the game and on stage: tax planning for athletes, sports leagues, entertainers and related persons" – 31 oktober 2011 – Dubai (UAE)
6. Molenaar: Seminar Sports and Taxation: "Tax planning for sportspersons for post-active ("[pension]") period" – 15 december 2011 – Amsterdam
7. Van Sonderen: Belastingadviseursdag Antwerpen – zetelverplaatsing
8. Stevens: Lezing "Tax Treaty Issues of Tax Exempt Entities: the REIT-example" – UVA, 28-01-2011
9. Stevens MBA International Taxation – Uni Freiburg, 04-02-2011
10. Stevens: Seminar: Die Holdinggesellschaft im Internationalen Steuerrecht - Bundesfinanzakademie-Aufbaustab Berlin, 10-02-2011
11. Stevens: Financial Instruments and Hybrid Entities; Netherlands – ETC Leuven 17-02-2011
12. Stevens: L&L Seminar Nederlanden Update – Frankfurt, 01-03-2011
13. Stevens: Kurs: Steuerrecht Niederlande - Master of International Taxation (MITax), Universität Hamburg 13/14-05-2011
14. Stevens: Summer Course International Taxation – Partnerships in international tax law, Universität Münster, 28-07-2011
15. Stevens: Interpretation and application of Article 5 (Permanent Establishment) of the OECD Model Tax Convention – Lezing IBR Amsterdam 21-11-2011

2.7.2 Nationaal

1. Damsma: Spreker closing seminar EFS 2011
2. Evers: Voordracht antimisbruikbepalingen tijdens het Symposium Fiscaal Verdragsbeleid op 21 maart 2011, georganiseerd door de Erasmus Universiteit, de VU, Universiteit Leiden en Ministerie van Financiën
3. Feteris, MW.C., Leider/docent cursus fiscaal boeterecht voor SSR (juni 2011)
4. Feteris, MW.C., Docent cursus cassatietechniek voor het wetenschappelijk bureau van de Hoge Raad (belastingsector) (juni 2011)
5. Feteris, MW.C., Voordracht over de belastingkamer van de Hoge Raad voor een delegatie van het Indonesische hooggerechtshof (november 2011)
6. Feteris, MW.C., Voordracht over het zwijgrecht t.b.v. de éducation permanente van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (november 2011)
7. Feteris, MW.C., Leider/docent cursus verdieping fiscaal boeterecht voor SSR (november 2011)
8. Feteris, MW.C., Voorzitter van een discussiebijeenkomst over de rol van de Hoge Raad in de Tweede Wereldoorlog (december 2011)
9. Fibbe, G.K. (2011, mei 23). *International tax aspects of joint ventures*. Utrecht, The annual course 'International tax aspects of joint ventures' of the Dutch Tax Advisors Bar
10. Fibbe, G.K. (2011, juni 05). *Recent developments in tax treaties*. Utrecht, Postdoctoral Education in Tax Law
11. Graaf, A.C.G.A.C. de & Evers, M. (2011, april 13). *Actualiteiten Internationaal belastingrecht*. Novotel Rotterdam, Cursus Fiscale Actualiteiten.
12. Graaf, A.C.G.A.C. de (2011, mei 12). *Notitie Nederlands fiscaal verdragsbeleid 2011*. Rotterdam, JOB-lezing.
13. Graaf, A.C.G.A.C. de (2011, juni 21). *Notitie Nederlands fiscaal verdragsbeleid 2011*. Mazars, Rotterdam, Lezing voor Mazars
14. Hemels, S.J.C. (2011, mei 10). *Algemeen Nut beogende en Sociaal Belang Behartigende Instellingen*. Zeist, Doorclick Fiscale Conferentie Estate Planning (Nederlandse Orde van Belastingadviseurs)
15. Hemels, S.J.C. (2011, oktober 26). *Algemeen nut beogende instellingen*. Baarn, Symposium Doelvermogens
16. Hemels, S.J.C. (2011, november 26). *Culturele Instellingen en Belastingen*. Felix Meritis Amsterdam, Atana master

17. Hemels, S.J.C. (2011, maart 22). *'Dare to ask! And use tax incentives'*. Rotterdam, Symposium Creative Financing of The Arts (ESHCC)
18. Hemels, S.J.C. (2011, februari 16). *Effectiviteit van de BTW-vrijstellingen voor het algemeen nut*. Erasmus Universiteit Rotterdam, Tax Jurisprudence Program Christiaanse-Taxateur
19. Hemels, S.J.C. (2011, november 12). *Fiscale aspecten van het verzamelen van design*. Stedelijk Museum Den Bosch, designverzamelaarscursus 'My first design collection'
20. Hemels, S.J.C. (2011, maart 19). *'Fiscale aspecten van het verzamelen van kunst'*. galerie Nouvelles Images, Den Haag, kunstverzamelaarscursus 'My first art collection';
21. Hemels, S.J.C. (2011, september 28). *Fiscale faciliteiten voor ANBIs in de belangstelling (oorzaken en analyse)*. Zeist, PE-Seminar Nederlandse Orde van Belastingadviseurs iz Algemeen nut beogende instellingen (tevens conferentie-leider)
22. Hemels, S.J.C. (2011, november 24). *Geefwet en Algemeen Nut Beogende en Sociaal Belang Behartigende Instellingen*. Leiderdorp, Fiscaal technische bijeenkomst voor belastingadviseurs van Grant Thornton
23. Hemels, S.J.C. (2011, mei 09). *Het begrip 'algemeen nut'*. Ambtswoning van de burgemeester van Amsterdam, Bijeenkomst Juridisch Genootschap Amsterdam
24. Hemels, S.J.C. (2011, maart 31). *'Het financiële belang van de ANBI-status: hoe gebruik je hem en hoe krijg je hem?'*. Rotterdam, Lunchmeeting Erasmus Centre of Strategic Philantropy
25. Hemels, S.J.C. (2011, december 08). *Key note speech: Geefwet en de gevolgen voor fondsenwervende instellingen*. KPMG Amstelveen, Centraal Bureau Fondsenwerving jaarcongres
26. Hemels, S.J.C. (2011, mei 18). *'Mecenaat met dank aan de overheid'*. Academisch-cultureel Centrum SPUI25, Amsterdam, Bijeenkomst 'De overheid en het mecenaat - water en vuur?'; onderdeel van de zesdelige reeks 'Kunst en mecenaat'
27. Hemels, S.J.C. (2011, november 18). *Organisatie De Doelderdag 2011 'Nieuw mecenaat: geven voor wetenschap en cultuur', dagvoorzitterschap en lezing Fiscale stimulansen voor geven aan weten en cultuur*. Erasmus Universiteit Rotterdam, De Doelderdag
28. Hemels, S.J.C. (2011). *Deelname besloten expertmeeting. Expert Meeting onderzoeksproject 'Van Maecenas tot modern mecenaat: succes- en risicofactoren voor gevers en ontvangers'*: Radboud Universiteit Nijmegen (2011, april 08)
29. Hemels, S.J.C. (2011). *Deelnemer paneldebat over mecenaat. IDFA, première van de documentaire De Moderne Mecenas: Tuschinski Amsterdam (2011, november 22)*
30. Hemels, S.J.C. (2011). *Paneldebat. Expertmeeting 'financiering kunst & cultuur', voorafgaand aan de Mandeville lezing door Joop van den Ende: Erasmus Universiteit Rotterdam (2011, mei 19)*
31. Hemels, S.J.C. (2011). *Paneldebat. Door 'Happy Chaos' georganiseerde avond over De Nieuwe Mecenas: Nieuwe Liefde in Amsterdam (2011, mei 13)*
32. Kogels, H.A. (2011, november 16). *Vergroening van het belastingstelsel*. Tilburg, Congres Smeetskring - Universiteit Tilburg
33. Kogels: *Organisator en voorzitter Slotseminar EFS Post-Master Indirecte Belasting en Douane (25 januari 2011)*
34. Molenaar: *Noorderslag Seminar: "De btw-verhoging op entreegelden" – 12 januari 2011 - Groningen*
35. Molenaar: *Seminar Sport en Belasting: "Capita selecta belastingen" – 23 juni 2011 – Nieuwegein*
36. Molenaar: *Vereniging van Nederlandse Poppodia: "Artist Taxes (Art. 17 OECD Model)" – 31 augustus 2011 – Rotterdam*
37. Molenaar: *Vereniging van Nederlandse Poppodia: "Anbi-status en vennootschapsbelasting" – 31 augustus 2011 – Rotterdam*
38. Molenaar: *Vereniging van Schouwburg en Concertgebouw Directies: "Geefwet (anbi en vennootschapsbelasting)" – 27 september 2011 – Enschede*
39. Monsma, A.P. (2011, juni 16). *WOZ en energiebelasting*. Albert Schweitzer Ziekenhuis te Dordrecht, Symposium opening Albert Schweitzer Ziekenhuis te Dordrecht
40. Nijkeuter, E. (2011, november 03). *De invloed van Europees Recht op belastingheffing van beleggingsinstellingen/pensioenfondsen*. Zeist, NOB Round Table
41. Nijkeuter, E. (2011, mei 26). *Fiscaal verdragsbeleid/EU-recht met OCR Marres*. Zeist, NOB fiscale conferentie
42. Stevens: *Organisatie en spreken op symposium Notitie Fiscaal Vedragsbeleid (i.s.m. Universiteit Leiden, VU en Min Fin) (21 maart 2011)*
43. Van Sonderen: *Nyenrode – derivaten*
44. Van Sonderen: *Studiedag Kluwer – fiscale eenheid*
45. Stevens: *Personenvennootschappen in Europees perspectief – Europese Fiscale Studies, 08-02-2010*

46. Stevens: Custom Course Petrobras (Opleidingscentrum voor Recht en Praktijk) - PriceWaterhouse-Coopers, Rotterdam 16-02-2011
47. Stevens: Symposium Nederlands Fiscaal Verdragsbeleid: Met wie sluiten we belastingverdragen? – Universiteit Leiden, 21-03-2011
48. Stevens: Transparante samenwerkingsverbanden – Tax Mastercourse voor bedrijfsfiscalisten, Soestduinen 21-04-2011
49. Stevens: "Update ondernemingsrecht: De keuze voor de juiste rechtsvorm" – Studiedag Kerckebosch, Bunnik 31-05-2011
50. Stevens: Hybride entiteiten – International Tax Mastercourse – Hilton Royal Parc, Soestduinen 15-11-2011
51. Stevens: College "Tax planning and Corporate Structure for Ship-owners" – Erasmus Universiteit Rotterdam 22/25-11-2011

2.8 Media-optredens

1. Hemels, S.J.C. (2011) Item over Geefwet [televisie-uitzending]. In *1Vandaag*. Nederland 1. <http://beta.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1113335> (2011, Okt 12)
2. Hemels, S.J.C. (2011). Interview over de nieuwe Geefwet [radio-uitzending]. In *De Ochtend van 4*. Radio 4 (2011, Okt 31)
3. Hemels, S.J.C. (2011). 'Belastingwetgeving mag geen proces van trial-and-error zijn', interview door L. van Almelo. p. 14-17
4. Hemels, S.J.C. (2011). 'Geven is een menselijke handeling, geen fiscale', interview door M. Goudswaard. *Financieele Dagblad*: (2011, juli 16)
5. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in A. Grotenhuis 'Schenk die Van der Leck en ontvang belastingbonus'. *NRC Handelsblad*: (2011, februari 26)
6. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in C. Kammer en E. van der Walle, 'Vanavond debat over Geefwet. Deel Kamer wil lagere drempel voor giftenaftrek'. *NRC Handelsblad*: (2011, november 15)
7. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in C. Kammer, 'Wordt de Geefwet een kunstcollectebus?'. *NRC Handelsblad en NRC Next*: (2011, oktober 13 - 2011, oktober 18)
8. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in K. Knols 'Kamer heeft forse kritiek op Geefwet'. *de Volkskrant*: (2011, oktober 15)
9. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in M. Bolwijn, 'Kabinet maakt doneren aan kunstsector fiscaal voordeliger'. *De Volkskrant*: (2011, september 17)
10. Hemels, S.J.C. (2011). Quotes in V. de Kok 'Goede doelen en musea de dupe'. *de Volkskrant*: (2011, december 09)
11. Hemels, S.J.C. (2011). 'Terugtrekken van de overheid is kans die vrolijk moet stemmen', interview door A. Grotenhuis. *NRC Handelsblad*: (2011, april 29)
12. Hemels, S.J.C. (2011). 'Voordelig Schenken', interview door M. Straatman. bijlage Gouden jaren van Media Planet bij het *Financieele Dagblad*: (2011, juni 21)
13. Kogels: RTL Nieuws, interview fiscale vrijstellingen FIFA (uitzending 2 juni 2011)
14. Schep, A.W. (interview over heffing van toeristenbelasting van seizoenarbeiders) (2011, Aug 12). *BNR Nieuwsradio* [radio-uitzending]. In *BNR Nieuwsradio*. <http://www.bnr.nl/?player=archief&fragment=20110812174400180>